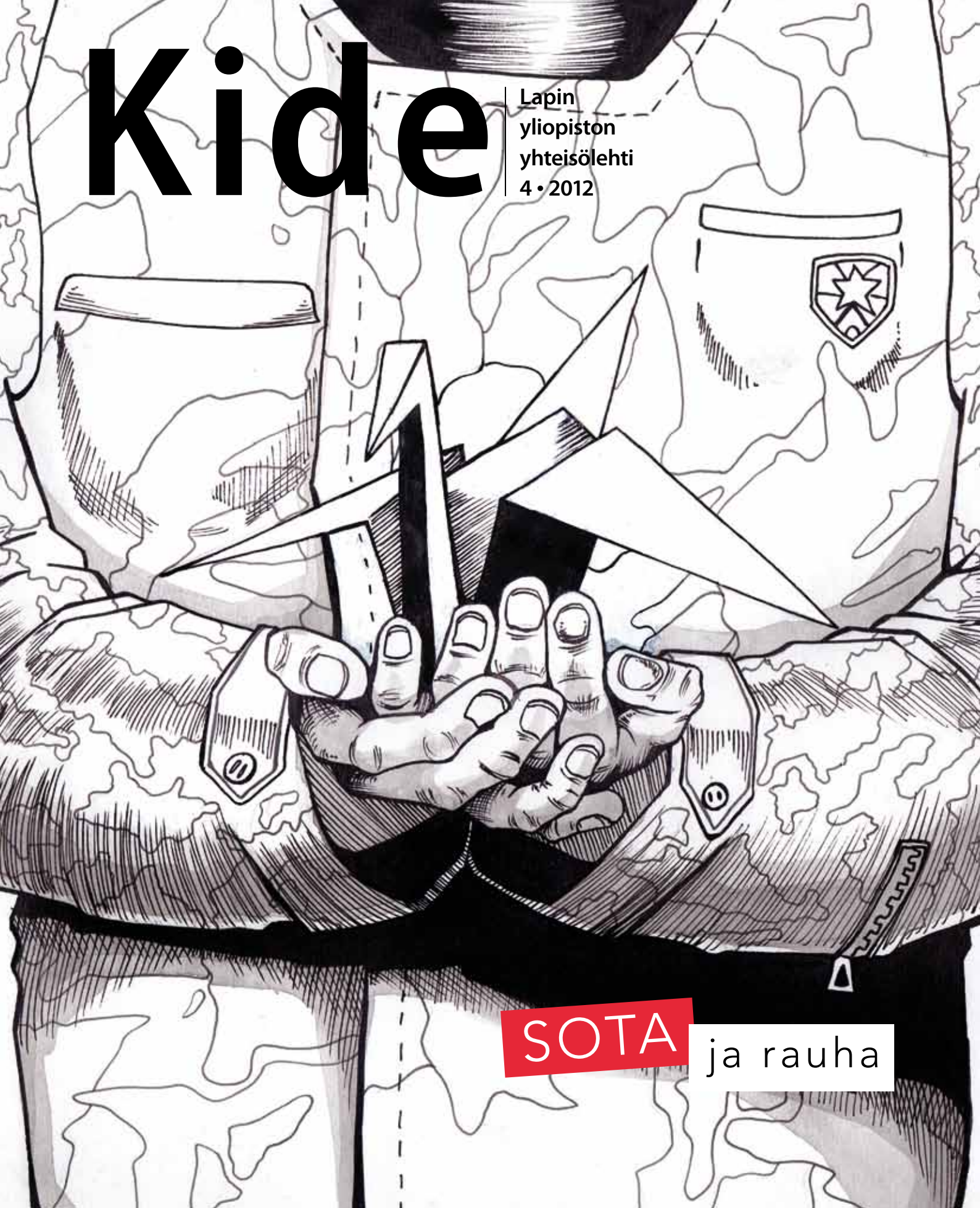

Kide

Lapin
yliopiston
yhteisölehti
4 • 2012

SOTA

ja rauha

KAARLE PENTTILÄ

TEEMA

SOTA ja rauha

Kannen kuvitus KAARLE PENTTILÄ

Elämme rauhan aikaa. Vai elämmekö? Tässä Kiteessä kysymme, mitä on sota ja mitä rauha. Sodan jäljet näkyvät monin tavoin Rovaniemellä, Lapin yliopiston kotikaupungissa: konkreettisesti vanhojen rakennusten puutteena, huomaamattomammin ihmisten mielissä.

Pääkirjoitus MARJA TUOMINEN

9 **Historian ikuinen paradoksi**

10 **Länsimaisen
ylivallan kuolonkorina**

16 **”Mie laskin niitä piippuja
että missä se koti on”**

20 **Koulurauhaa edistetään
jokapäiväisellä työllä**

Kolumni TIMO KOIVUROVA

23 **Arktinen (media)konflikti Jäämerellä**

24 **Sodat rauhan takana**

POHJOISEN PUOLESTA

4 **Jälkiä** MARKKU HEIKKILÄ Splin

Sámegillii SANNA VALKONEN

Emiálbmoga nuppástuvvi sajádat – Alkuperäiskansan muuttuva asema

5 **Mie** Paliskuntain yhdistyksen toiminnanjohtaja Anne Ollila

6 **Aura** Onko työn merkitys yhteiskunnassa muuttunut?

Luovat Opiskelijat ideoivat liikelahjoja

7 **Arktis** Tiedekeskus kierrättää

Kolumni ROSA LIKSOM Tunnelmia Pietarin matkalta

8 **Kiehin** OLLI TIURANIEMI

Arviot Lumipalloefekti ja Merkintöjä Ob-joelta

*On oikein ja kohtuullista olla miehistä huolissaan,
mutta ei kai tämä huoli tee naisista voittajia.*

KITEYTYKSET

- 28 **Taide** Vieraileva taiteilija Jukka Korkeila –
Liha tunkee ihosta läpi
- 32 **Tutkimus** Tieteenfilosofi joka muutti maailmaa
- 34 **Matkailu** Mansikkapaikoissa mahdollisuus

VAKIOT

- 26 Tuokio
- 36 Huhuu? **Urkund valvoo plagiointia**
- 37 Kotisivu **Leipomalla tutuksi**
- 38 Alumni **Liikennevalistusta vauvasta vaariin**
- 39 Eskon puumerkki **PETRI KOIKKALAINEN**
- 40 Väitökset
- 43 Julkaisut
- 46 Lyhyet
- 54 Hiutaleita **KIRSTI LEMPIÄINEN** Eriarvoisuuden jäljillä

OLLI TIURANIEMI **tekijä**

ARTO LIITI

PÄÄTOIMITTAJA
Lapin yliopiston viestintäpäällikkö

"Olen toimittanut Kide-lehteä 1990-luvun alkupuolelta lähtien. Aluksi työ oli varsin yksinäistä: suunnittelin sisällöt, kirjoitin artikkeleita, editoin tekstejä, otin valokuvia ja suunnittelin jopa taittoa. Tekstit ja kuvat kainalossa lähdin Kemiin, jossa lehti taitettiin ja painettiin. Enimmillään lehti ilmestyi kahdeksan kertaa vuodessa.

Kide-lehteä on kehitetty historiansa ajan yhteisölehtenä, joka on nostanut esille ja popularisoinut yliopiston tutkijoiden työn tuloksia. Lehden tarina perustuukin nimenomaan siihen, että yliopiston tutkijat ja henkilökunta ovat kokeneet sen alusta lähtien omakseen.

Lehti on kokenut vuosien varrella monta kasvojen koho-
tusta. Uusia tekijöitä lehteen on rekrytoitu vähitellen. Tänäpäin Kide-lehden prosessi tuottaa yhteisönsä oloista lehteä neljä numeroa vuodessa. Laatu on korvannut määrän ja yhteistyö yksin puurtamisen."

TOIMITUS

Päätoimittaja
Olli Tiuraniemi
puh. 0400 695 418
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Teeman toimitussihteeri
Marjo Laukkanen
puh. 040 484 4296
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Toimittaja
Sari Väyrynen
puh. 040 571 1960
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Ulkoasu ja taitto
Irma Varrio
puh. 040 740 2237
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

Valokuvat
Arto Liiti sekä Helmi Auttin valokuva-albumi,
Liisa Karppinen, Laura Junka-Aikio, Lapin maa-
kuntamuseo, Marjo Laukkanen, Anna-Leena
Muotka, Pekka Mustonen, Jonathan Scotson,
Oleksandra Tereschenko, Jussi Tiainen, Irma Varrio
ja Caroline Weichselbaumer

Avustajat
Mervi Autti, Milla Haarakoski, Markku Heikkilä,
Laura Junka-Aikio, Tuija Kauppinen, Richard Kautto,
Petri Koikkalainen, Timo Koivurova, Jari Kuru, Suvi
Lakkala, Kirsti Lempiäinen, Rosa Liksom, Elina
Malinen, Marja Tuominen ja Sanna Valkonen

Lehti ottaa sitoumukset vastaan aineistoja
mutta pidättää oikeuden muokata niitä.

JULKAISIJA
Lapin yliopisto/Viestintä
PL 122, 96101 ROVANIEMI

ILMOITUSVARAUKSET
Tarja Helala
puh. 040 528 6083
etunimi.sukunimi@ulapland.fi
Mediakortti: www.ulapland.fi/kide

OSOITTEENMUUTOKSET
tiedotus@ulapland.fi

**Seuraava Lapin yliopiston Kide
ilmestyy maaliskuussa 2013.**

Painos: 4200 kpl
Painopaikka: Erweko Oy,
Rovaniemi 2012

ISSN 0787-0965

www.ulapland.fi/kide

Pohjoisen puolesta

Ajankohtaisia pohjoisia asioita, ilmiöitä ja ihmisiä.

jälkiä

Arktisen keskuksen tiedeviestinnän päällikön kynästä.

Splin

Konsertin puolivälissä laulaja avaa uuden kappaleen. Karhea karismaattinen ääni, koukuttavat alkutahdit, hyvin kulkeva melodia.

Tämä kappale on selvästi sukupolvikokemus. Jo alusta asti täysillä mukana ollut yleisö villiintyy, seisoo, taputtaa, laulaa mukana. Näiden sävelten myötä on itketty, rakastettu, naurettu, tämä on jotain kaikille yhteistä.

Paitsi sille henkilölle, joka istuu rivin 22 paikalla 19. Hänelle kappale ei avaa koodeja mihinkään, sillä hän kuulee sen nyt ensimmäistä kertaa eikä tiedä mitään tämän yhtyeen tarinasta.

Ollaan Murmanskissa, Kirovin kulttuuripalatsissa lokakuun lopun tiistai-iltana, ja lavalla on yhtye nimeltä Splin. Venäjän Eppu Normaali, sanoi ystävä, joka hommasi liput.

Aukion toisella laidalla on kokoushotelli, jossa juuri sillä hetkellä iso joukko projekti-ihmisiä puhuu projekteista. Niiden tarkoituksena on lisätä yhteistyötä, madaltaa rajaa, kaikkea sellaista.

Kirovin palatsissa hurmioitunut yleisö hoilaa kertosäettä. Istun mykkänä penkillä ja tajuan, ettei edes kymmenien käyntien jälkeen naapuriin oikeasta elämästä tiedä oikein mitään.

Markku Heikkilä

SÁMEGILLII

Lappi universitehta sápmelaš dutkit čáallet áigeguovdilis sápmelašvuhtii guoski fáttaid birra. Lapin yliopiston saamelaiset tutkijat kirjoittavat ajankohtaisista saamelaisuuteen liittyvistä aiheista.

EAMIÁLBMOGA NUPPÁSTUVVI SAJÁDAT

Manjimuš 40 jagi áigge sápmelaččat leat vásihan mearkkašahtti sirdáseami assimilašuvnna rávddas sordojuvvon etnihkalaš unnitlogus ja kultuvrralaš árvvuhisvuodas politihkalaččat ja vuoigatvuođalaččat dovddastuvvon eamiálbmoga.

Dás lea čuvvon, ahte dán áigge politihkalaš ságastallamiin sápmelaččaid oaidnit intreassajoavkun earáid joavkkus. Maiddái sápmelaččaid originálavuodá ja erenoamášvuodá leat álgán oaidnit historjjálažžan ja guovlluguovdásaš gažaldahkan, ii nuge etnihkalaš ja kultuvrralaš erenoamášvuodá hápmiin.

Álkidit nappo vajálduvvá, ahte doaba eamiálbmot čujuha erenoamážit dáid álbmogiid dálááigái: sápmelaččat leat kulturlaččat ja etnihkalaččat erenoamáš joavku nuppelágan ja hálddašeaddji vuogádaga siste. Eamiálbmoga iežas sosiálalaš geavadagat ja diehtovuogádagat, dego sápmelaččain sogaide vuodduuvvi etnihkalaš identifiserema geavadat, leat dahkan vejolažžan dán kultuvrralaš erenoamášvuodá ja servoša seailuma. Dán dihte dat leat ainge guovddáš áššit eamiálbmotsubjeavtta meroštallamis.

Sanna Valkonen, dutki, Servodatdiehtagiid diedagoddi

ALKUPERÄISKANSAN MUUTTUVA ASEMA

Viimeisen 40 vuoden aikana saamelaiset ovat kokeneet merkittävän siirtymän assimilaation partaalla olevasta sorretusta etnisestä vähemmistöstä ja kulttuurisesta toiseudesta poliittisesti ja oikeudellisesti tunnustetuksi alkuperäiskansaksi.

Tästä on seurannut, että nykyisissä poliittisissa keskusteluissa saamelaiset nähdään intressiryhmäksi muiden joukossa. Myös saamelaisten alkuperäisyys ja erityisyys on alettu nähdä historiallisena ja alueellisena kysymyksenä, ei niinkään etnisen ja kulttuurisen erityisyyden muotona.

Helposti siis unohtuu, että käsite alkuperäiskansa viittaa ennen kaikkea näiden kansojen nykyisyyteen: saamelaiset ovat kulttuurisesti ja etnisesti erityinen ryhmä toisenlaisen ja hallitsevan järjestelmän sisällä. Alkuperäiskansan omat sosiaaliset käytännöt ja tietojärjestelmät, kuten saamelaisilla sukulinjoihin perustuva etnisen tunnistamisen käytäntö, ovat mahdollistaneet tämän kulttuurisen erityisyyden ja yhteisön säilymisen. Tämän vuoksi ne ovat edelleen keskeisiä alkuperäiskansasubjektin määrittelyssä.

Sanna Valkonen, tutkija, yhteiskuntatieteiden tiedekunta

ANNE OLLILA

Poronhoitoalueen maankäytölle pelisäännöt

Poromiehet ovat laatineet yhteisiä pelisääntöjä alueen muiden maankäyttäjien kanssa noin vuoden ajan. Uusi ohjeistus on määrä ottaa käyttöön ensi vuoden alusta lukien. Paliskuntain yhdistyksen toiminnanjohtaja Anne Ollilan mukaan ohjeistusta on laadittu hyvässä hengessä muun muassa kaivosyhtiöiden sekä turve- ja tuulivoimatuotannon edustajien kanssa. Ohjeistus antaa alueen uusille toimijoille ohjeita muun muassa siitä, miten ja missä vaiheessa vaikutukset poronhoitoon tulee huomioida.

– Lapissa on käynnistymässä lukuisia hankkeita, joissa yva-menettely on aloitettu. Ongelmana on se, että meillä on pulaa paikalliset olosuhteet tuntevista yva-arvioijista. Etelästä tulleet arvioijat eivät useinkaan tunne esimerkiksi porotalouden asioita. Lisäksi ongelmia aiheuttaa liian ylimalkainen suhtautuminen yva-menettelyyn. Toivon, että uusi yhdessä laadittu ohjeistus parantaa yva-menettelyä, Ollila sanoo.

Toinen Paliskuntain yhdistystä hiertävä asia on petomäärien kuriin saattaminen. Petojen suihin menee vuosittain noin 20 000 poroa. Poromiehille korvataan vuosittain noin 4 000 poroa, mikä merkitsee käytännössä reilua 6 miljoonaa euroa. Suuri osa petojen tappamista poroista jää kuitenkin tutkijoiden mukaan korvaamatta, koska kaikkia tapettuja poroja ei löydetä. Ollilan mukaan petoja on liikaa erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen paliskunnissa.

– Maa- ja metsätalousministeriön asettamat lupakiintiöt ovat karhun ja ilveksen osalta ihan hyvällä tasolla. Ongelmana on, että taito metsästää perinteisillä keinoilla on hiipunut. Kaatolupia siis on, mutta petoja ei saada kaadettua, mikä johtuu osittain myös siitä, että kaatoluvat on ajoitettu väärään vuodenaikaan. Niinpä esimerkiksi karhua ja ilvestä pitäisi pystyä metsästäämään esimerkiksi helikopterista käsin. Ahman osalta ongelmana on se, että 1980-luvun jälkeen ahman kaatolupia ei ole myönnetty lainkaan.

Ollila patistaakin valtionhallintoa käyttämään entistä tehokkaampia keinoja petokantojen kuriin saattamiseksi. Hän uskoo, että teollisuuden ja porotalouden edut ovat sovittavissa yhteen ja toivoo ymmärtämystä porotaloutta kohtaan myös virkamiehiltä ja poliitikoilta.

Olli Tiuraniemi

kyntää ajankohtaisia tutkimusaiheita.

Onko työn merkitys yhteiskunnassa muuttunut?

Työn tutkijat ovat väittäneet jo parinkymmenen vuoden ajan, että työn merkitys yhteiskunnassa on muuttunut dramaattisesti. Professori Asko Suikkasen vetämässä Steady work in a shifting society -tutkimushankkeessa puolestaan väitetään, että itse asiassa työ on edelleen pysyvimpiä yhteiskunnallisia rakenteita.

Tutkimushankkeessa paneudutaan muuttuvan työn merkitykseen tarkastelemalla muun muassa työvoiman liikkuvuutta, joka on yksi globaaleista työmarkkinoiden muutostrendeistä.

– Kysymme muun muassa, kuinka uudistuvat työmarkkinat vaikuttavat työhön ja arjen sujumiseen. Yksilöiden kohdalla tämä voi merkitä muuttamista työn perässä tai sopeutumista vaihtuviin työmarkkinaolosuhteisiin, Suikkanen sanoo.

Hän korostaa, että työn merkitys yksilöiden kokemana on pysynyt ennallaan, vaikka työn tekemisen muodot ja sisällöt vaihtelevat huomattavasti yksilöittäin.

– Työn tekemisen muodot vaihtelevat säännöllisestä kokopäivätyöstä kotona tehtävään työhön ja kutsusta tapahtuvaan lyhytaikaiseen keikkatyöhön jopa ulkomailla. Edellä mainitut seikat ovat vaikuttaneet merkittävästi työntekijöiden asemaan työmarkkinoilla, Suikkanen sanoo.

Tutkimushankkeessa pureudutaan työn muuttumiseen kolmen tapaustutkimuksen kautta. Niissä tutkitaan hoivatyötä ja sairaanhoitoalaa, maa-, metsätaloutta ja marjanpöimintää sekä teollisuutta ja kaivosalaa.

Hanke järjestää huhtikuussa 2013 Lapin yliopistolla kansainvälisen seminaarin Labour mobility in the European North.

Olli Tiuraniemi

LUOVAT

CAROLINE WEICHELBAUMER

THERMO KUKSA Malla Alatalo, Julian Kalt, Daniela Lasutova, Lena Skrebneva ja Caroline Weichselbaumer.

OLEKSANDRA TERESHCHENKO

KIRJANMERKIT & TARRAT Sunday Joseph ja Oleksandra Tereshchenko.

Opiskelijat ideoivat liikelahjoja

Lapin yliopistoon tuleville vaihto-opiskelijoille on tarjottu jo vuosien ajan mahdollisuus tutustua suomalaiseen muotoiluun taiteiden tiedekunnan luku-kausittain järjestämällä Finnish Design -kursilla. Tänä syksynä kurssille osallistui ensimmäistä kertaa runsaasti opiskelijoita myös muista tiedekunnista. Yli neljänkymmenen opiskelijan joukossa oli nyt myös suomalaisia opiskelijoita.

Taiteiden tiedekunnan eri koulutusohjelmien opettajien pitämällä luennoilla opiskelijoille esiteltiin muun muassa suomalaisen muotoilun historiaa, teollista muotoilua, graafista suunnittelua, vaatetussuunnittelua, sisustus- ja tekstiilimuotoilua sekä audiovisuaalista mediakulttuuria. Kurssille osallistuneet opiskelijat saivat tehtäväkseen suunnitella suomalaista muotoilua edustavia liikelahjoja Lapin yliopistolle.

Eri koulutusohjelmien opiskelijoista koostuvissa ryhmissä opiskelijat ideoivat liikelahjoiksi muun muassa vesipullon, tyynynpäällisen, uninaamion, lämpömittari-kirjanmerkin, kirjan kannen, termoskuksan, lapaset, poronkarvaisen pyöränpenkin lämmittimen ja kynttiläsetin.

Milla Haarakoski

ROSA
LIKSOM

PEKKA MUISTONEN

arktis Tieteestä yli rajojen.

TIEDEKESKUS KIERRÄTTÄÄ

Tämän vuoden luontonäyttelyn lumi-marja oli viime vuoden marjanäyttelyssä mustikka. Arktisten Markkinoiden "pöytäliinat" ovat samat jo viidettä vuotta ja sitä ennen ne olivat mattona näyttelyssä.

Arktikum-tiedekeskuksessa näyttelelementtien ja materiaalien kierrätys on jokapäiväistä. Kaikki mahdollinen käytetään uudestaan muttereita myöten.

Kierrätys tukee Arktisen keskuksen peruseriaatetta, kestävän kehityksen edistämistä. Ainoa uudelleen käyttöä rajoittava tekijä on varastotilan puute. Siitä huolimatta viime kevään öljynäyttelyssä oli kartta, jonka pohjalevyä oli käytetty kymmenen vuotta aiemmin toisessa näyttelyssä.

Marjo Laukkanen

MARJO LAUKKANEN

ÖLJYNÄYTTELYN RAKENNUSPELI uudistettiin, ja nyt se on osa Arktikum-tiedekeskuksen pysyvää näyttelyä.

Tunnelmia Pietarin matkalta

Istun Pietarissa Nevan rantakadulla puistonpenkillä neuvostoaikaisen betonisen roskiksen vieressä ja katselen, miten aamuinen hämäryys maalaa syksyn lehdet keltaisiksi. Istuin samalla penkillä parikymmentä vuotta sitten. Väsynyt ja masentunut Gorbatsov oli ilmoittanut vuotta aikaisemmin suorassa televisiolähetyksessä, että Neuvostoliitto on viety saunan taakse ja lopetettu niskalaukauksella. Ympäriini pyöri nälkäisiä, onnettomia katulapsia, jotka olivat valmiita tekemään mitä tahansa saadakseen dollarin tai kaksi.

Nyt on toisin. Englantia puhuva turistiryhmä tutkii Pietarin karttaa ison lehmuksen alla, yhdellä heistä on knalli ja sateenvarjo. Trendivaatteisiin puettu koulutyttö kiiruhtaa turistiryhmän ohitse ja vilkuilee kanavan torkahtelevia, pieniä aaltoja. Takkaturkkinen, mutta ylväs venäjänvinttikoiraa astelee emäntänsä vierellä ilman hihnaa. Emäntä puhuu koiralleen saksaa ja hänen hattu on kuin suoraan Lordi Byronia esittävästä maalauksesta. Veden rajaan johtavat kapeat rappuset. Sinne pujahtaa kaksi nuorta miestä. Toisella on kädessään tanskalainen oluttölkki, toisella viulukotelo. Kanavan veden kiiltävät metallirenkaidet, kaukaisen Nevskin ruuhkaisen liikenteen pauhu ja miljoonakaupungin raskaasta unesta heräilevät sivukadut kertovat tarinaa kärsineestä, mutta eteenpäin syöksyvästä kaupungista.

Kävelen hitaasti eteenpäin kohti aukiota, jolla on Vaskiratsastajan patsas. Tervehdin Amiraaliteetin tornin kultaista laivaa, pientä puistoa, joka jää Pietari Suuren veneveistämön taakse ja Voznesenskin katua. Siellä asui kerran kemianinstituutissa opiskeleva tyttö Anja, joka soitti fagottia illanistujaisissa. Hän muutti kauan sitten Kanadaan ja katosi sinne.

Vaskinen ratsu seisoo hurjistuneena Pietari I selässään Karjalasta siirrettyä valtavan kiven päällä. Joukko ranskalaisia opiskelijoita häärii patsaan ympärillä. He tietävät, että se on ranskalaisen kuvanveistäjän kymmenen vuoden työn tulos. Puskinin runossa Vaskiratsastaja-patsas on symboli julmalle valtionmahdille, joka ajaa takaa morsiamensa menettänyttä nuorukaista ja syöksee tämän lopulta hulluuteen ja kuolemaan. Vielä yksi kännykkäkuva, vielä yksi videopätkä. Opiskelijat syöksyvät kikattaen yli Dekabristiaukion ja häipyvät lisäksi kirkon valtavasta pääovesta sisään.

lisäkin kirkon sisään mahtuu neljätoistatuhatta ihmistä! Istun penkille, sillä kirkon mahtavuus, loistokkaat freskot ja ikonostaasi vetävät hiljaiseksi. Kävin lisäksi kirkossa ensimmäisen kerran kahdeksankymmentäluvun alussa. Silloin kirkon katosta roikkui heiluri, jonka tarkoituksena oli näyttää kansalaisille, miten maapallo pyöri. Heiluri on poistettu ja freskot entisöity. Nousen ylös kirkon katolle. Sieltä näen kuinka purppuraiset auringonsäteet viivähtävät hetken kaupungin kultaisissa kupoleissa. Pietari on tänään kauniimpi kuin koskaan.

kiehinen

Päätoimittaja veistellee peräpohjojan murthela sytykkeitä akateemisele keskustelule.

Lappilainen näkymättömyys ja vähäpuhaisuus ovat maailman sivu leimanhet pirteisä tapahtuvia vierailuja. Vierias saatto istua pirtin nurkasa muutaman tunnin ja usiasti ensimmäiset sanat lausuthin vasta ko vieras oli lähteny. Emäntä saatto kysästä isännältä: "kukas tuo oli", johon isäntä vastasi, "en mie vain tuntenu".

Nythän sitä tullee lappilaisistaki puhetta niin palijon, että ajatus ei ehi pysyä peräsä. Kanava on aina auki ja puhelin korvasa: "Misä sie olet, oletko pahasa paikasa. Mie olen jängälä, hirvi on nurin ja akkaki jätti." Nuoretki kävelevät puhelin korvasa minänsä ja tukkalaithejensa kansa. Täsä tullee tukkani ja älypuhelimeni – "misähän minun älyni kulukee?" Kokkouksisa suuri osa tollijotaa Facebookia ja sähköpostia, het ovat online-läsnä.

Muutos on suuri ko ajattellee, että lappilaiset ovat viettänhet historian sivu – sivut tai pää kipiänä – vähäpuhaisuuden retriiitettä makkaamala vilttihoijosa pirtin nurkasa olevasa sängysä. Kyllä nyt kannattais matkailusaki ryhtyä tarjoahmaan kiihreisile etelän turisteille retrona aitoa lappilaista vähäpuhaisuuden retriiittiä luomuvilttihoiola. Kyllä siinä turistin mieli pyhittyi ko makkais iliman älypuhelinta, tietokonetta, tabletteja ja kossua viikon hilijaa pirtin muurin lämmösä.

Nythän net saavat sitte akateemisetki puhua "vaphasti" ko valtion talutusnuoraa yliopistoista on löysätty. Käytännösä S(u)omesa peukutethan maaseutyliopistoja alas ja etelän koulutuksellista tasa-arvoa parannethan sillä, että huononnethan ammatillista koulutusta Lapisä. "Vaphaus" on sitä, että nyrkkiä saa kyllä puristella taskusa, mutta ulospäin on näytettävä uuden yliopistolain ja palakkausjärjestelmän takia hilijasta tietoa.

Yliopistojen uusi ansaintalokiikka ajjaa suomalaisia yliopistoja yhthen. Suuruudesta on tullu arvo sinänsä, toisin ko maailmala, josa huippuyliopistot ovat varsin pieniä. Voihan se olla, että net ovat meiläki jatkosa juuri pienet maaseutyliopistot ja niitten yhteistyökumppanit, jotka hinnaavat Suomen ylös lamasta.

Olli Tiuraniemi

ARVIOT

näyttely

RICHARD KAUTTO

VALKOISEN TAIVAAN ALLA

Lumipalloeefkti – Pohjois-Suomen biennaali

Mm. Oulun taidemuseo ja Pohjois-Pohjanmaan museo
20.1.2013 saakka

HANNU LUKIN: Syksy.

LUMIPALLOEFEKTI on uudistunut aluenäyttely, joka esittelee pohjoissuomalaisia ammattitaiteilijoita. Marketta Hailan kuraatorimassa kokonaisuudessa on lähes sata taiteilijaa.

Käytännössä näyttely levittäytyy ympäri Oulun kaupunkia. Teoksia on Pohjois-Pohjanmaan museossa ja Oulun yliopiston arkkitehtuuriosastolla. Antti Tenezin Gaze-videoteos pyörii kaupungin ubi-monitoreissa.

Haila on pyrkinyt painottamaan tekijöiden persoonallista pohjoista otetta. Näin näyttelykokonaisuuteen valituista taiteilijoista huokuu sekä yhteiskunnallista kantaaottavuutta, arkielämän raakuutta että pohjoista romantiikkaa. Pääpaino on maalaustaiteessa. Esillä on myös useita videoteoksia.

Lumipalloeefkti on liikkuva ja elävä näyttely, joka luotaa hienosti pohjoista mielentilaa.

kirja

OLLI TIURANIEMI

RAJAPINTOJEN RETKI

Markku Heikkilä & Antti Tenetz:
Merkintöjä Ob-joelta
Mäntykustannus Oy, 2012

MERKINTÖJÄ OB-JOELTA on Markku Heikkilän ja Antti Tenetzin tilitys matkastaan Ob-joelle Uralin taakse hantien ja mansien asuinsijoille syksyllä 2011.

Heikkilä kuvaa tyyliään dokumentaarirunoudeksi. Kuvakieli onkin värikästä, josta esimerkkinä mainittakoon lauseet "Rata on luiden päälle tehty" ja "Rupinen asema". Lause on lyhyttä, tekijänsä oloista puhetta, joka vie lukijaansa yhtä varmasti eteenpäin kuin Venäjän rautatiekin. Lennokas teksti antaa lukijalleen tilaa ajatella. On helppo antautua Heikkilän tajunnanvirran vietäväksi ja antaa ajatuksen lentää.

Tekstiä ja kuvaa ei suunniteltu etukäteen liitettäväksi yhteen. Hyvä niin. Ehkäpä juuri sen takia kuva ja teksti täydentävät toisiaan, eivät siis sulje toisiaan pois eivätkä kilpaile keskenään. Tenetzin kuvat raamittavat Heikkilän tekstin maisemaan, luovat sille tilan.

Historian ikuinen paradoksi

Ensin käydään läpi sodan syyt, sitten sen tärkeimmät taistelut. Seuraavaksi siirrytään rauhantekoon ja sodan seurauksiin – ja sitten seuraavan sodan syihin. Tällaisena monien mieleen on kouluajoilta jäänyt käsitys historian kulusta, ja näin se meni myös oman keskikouluikäni historian tunneilla 1960-luvulla. Tosin silloin ”historia loppui” toisen maailmansodan syihin.

Positivismin traditioon ja arkistolähteiden ensisijaisuuteen nojaava historiatiede on pitkään perustunut käsitykseen rationaalisesti toimivasta ja motivaatioistaan tietoisesta ihmisestä. Historian, myös sotahistorian uudet suuntauokset ovat kyseenalaistaneet tämän lähtökohdan. Jos rationaalinen ihminen ei halua sotia, miksi hän sitten jatkuvasti sotii tai varautuu sotaan? Kylmän sodan alkuvaiheessa lapsipsykologi ja psykohistorian edelläkävijä Erik H. Erikson ehdotti historioitsijoille vilkaisemista lastenkamareihin, joissa kaikki kansat aloittavat elämänsä. Samalla hän vetosi psykologeihin, etteivät nämä enää olisi yhtä naiiveja historiallisesti kuin historioitsijat ovat kautta aikojen olleet psykologisesti.

Tämän lehden haastattelussa Julian Reid kiinnostavalla tavalla haastaa sodan psykohistorian dialogiin puhuesaan sodan biopolitiikasta ja siihen liittyvästä turvallisuuden pakkomielleestä. Rauha koetaan jatkuvasti uhatuksi, minkä takia sitä pitää suojata kontrollilla, väkivallalla ja sotimalla. Ajatus maailmanrauhasta näyttäytyy naiivina: joidenkin ihmisten olemassaolo uhkaa aina joidenkin toisten olemassaoloa.

Eri puolilla maailmaa nytkin jo useiden sukupolvien ajan lasten varttuessa aikuisiksi rauha on ollut tuntematon olotila. Toisaalta rauhan tultuakin sota usein jatkaa elämäänsä ihmisen psyykkisenä kokemuksena, yli sukupolvien. Myös meillä, jotka emme itse ole kokeneet sotaa, voi olla muistoja sodasta. Ne välittyvät edeltävien sukupolvien kertomusten mutta myös vaikenemisen ja tabujen kautta tunnetiloina, ruumiin- ja paikankokemuksina,

ARTO LIITI

historiakuvina ja -käsityksinä. Jos isä tai isoisä ”ei koskaan puhunut sodasta”, se ei välttämättä tarkoita sitä, etteivät sodan mentaaliset seuraukset olisi välittyneet sukupolvelta toiselle. Vaiettuina ne vain välittyivät käsittelemättöminä ja siksi myös käsittämättöminä.

Lapin sotaan, jota Mervi Autti käsittelee artikkelissaan nuoren naisen ja kouluikäisten lasten kokemusten kautta, liittyy monia tabuja ja vaikenemisen aiheita. Suomalaisessa historiapuheessa vakiintunut käsite ”talvi- ja jatkosota” siirtää Lapin sodan kansallisen muistimme marginaaliin, ja uusimmissakin aihetta koskevissa kokonaistulkinnossa lappilaisten kokemukset sodasta ja maakunnan tuhosta jäävät katveeseen. Lapin jälleenrakennushistoria on käytännöllisesti katsoen kirjoittamatta.

Puutetta on paikattu Lapin yliopiston tieteenala- ja sukupolvirajat ylittävissä luento-, julkaisu- ja tutkimushankkeissa, joista usein lähestyy Lapin jälleenrakennusta taiteen ja kulttuurin näkökulmasta. Tänä syksynä teema integroitiin kulttuurihistorian perusopetukseen seminaarissa, jossa pohdittiin kaunokirjallisuuden luomia historia-kuvia Lapin sodasta ja jälleenrakennuksesta. Seminaariin sisältyi ekskursio saksalaisten sotilaiden haudoille Norvajärvelle. Palautteessa opiskelijat kuvasivat hautavierailun herättämiä tunteitaan ristiriitaisiksi, hämmentäviksi, merkityksellisiksi ja vaikuttaviksi mutta myös kiehtoviksi ja levollisiksi.

Norvajärven mausoleumin eteisessä on rajusti puhutteleva Pietä-aiheinen veistos, joka sai opiskelijan pohtimaan näkemäänsä: ”Se [sotilashaudat] ei ollut kaunistavaa, ja siksi tämänkään veistoksen ei pitä olla kaunis. Se saa olla tuskanhuudon näköinen.”

LÄNSIMAISEN

YLIVALLAN

kuolonkorina

Liberaali länsimainen kulttuuri on kuolemassa ja tulevaisuus on jossain sen ulkopuolella. Olennaista ei ole kysyä, missä muutos tapahtuu vaan miten ja kenen toimesta. Näin uskoo professori Julian Reid, jonka mukaan sodat eivät lopu sotimalla, vaikka meille niin vakuutellaan.

Jokainen sota on se viimeinen, jonka jälkeen koittaa vihdoin rauha. Paitsi ettei koita. Tästä paradoksista on kiinnostunut kansainvälisten suhteiden professori Julian Reid, joka on paneutunut monipuolisesti sodan biopolitiikkaan eli elämän politiikkaan.

– Sota on poliittista ja rauha ideologista, Reid määrittelee.

Tällä Reid tarkoittaa, että Yhdysvallat ja liberaalit valtiot voivat samanaikaisesti vilpittömästi uskoa rauhaan mutta hyväksyä silti sodan, koska uskovat sen olevan tehokkain tai ainoa keino pysyä turvassa.

Reidin mukaan liberaalit yhteiskunnat esittävät olevansa rauhan asiassa, mutta samalla ne viljelevät moninaisia väkivallan muotoja ja organisoitua tappamista. Sotaa perustellaan toistuvasti demokratian levittämällä. Esimerkkejä on lukuisia, kuten kolonialismi sekä sota kommunismia vastaan ja myöhemmin terrorismia vastaan. Raa’an väkivallan taustalla on Reidin mukaan usein aito usko siihen, että brutaaleja keinoja tarvitaan, jotta maailmasta tulisi parempi paikka.

Liberaalit valtiot käyvät sotia usein kaukana omalta maaperältään, mutta sota ei koskaan ole vain jossain muualla. Sotaa kommunismia ja terrorismia vastaan on värittänyt pelko soluttautumisesta ja oman kansan kääntymisestä pahan puolelle.

– Ei voi piirtää rajaa, jonka ulkopuolelle sota jäisi.

Tukea verijälkiä siivoamalla

Tällä hetkellä Yhdysvallat on maailman tunnetuin ja vahvin liberaali valtio. Sen voima nojaa Reidin mukaan kuitenkin muihin liberaaleihin valtioihin ja myös moniin kansainvälisiin järjestöihin, kuten Yhdistyneisiin kansakuntiin.

– Esimerkiksi terrorismin vastainen sota perustuu niiden näkyvään tai vähintään hiljaiseen tukeen.

Reid on tutkinut muun muassa sotaa terrorismia vastaan. Kun Yhdysvallat vuonna 2003 hyökkäsi Irakiin Ison-Britannian kanssa, se perusteli toimiaan joukkotuhousteiden ja Al-Qaidan uhalla, Irakin kansan edulla ja diktatuurin kaatamisella. Siviiliuhrit nähtiin välttämättömänä pahana. Jo hyökätessään Yhdysvallat tiesi, että vaikka monet valtiot ja organisaatiot tuomitsevat hyökkäyksen, ne tukevat sitä ainakin jälkikäteen verijälkiä siivoamalla ja humanitaarisella avulla.

Hyökkäystä Afganistaniin perusteltiin brutaalin hallinnon ja Al-Qaidan kaatamisella sekä tasa-arvoisuuden lisäämisellä. Reid luettelee esimerkkejä liberalismiin loogiikka hengästyttävään tahtiin. Valtasuhteet näkyvät esimerkiksi siinä, kuka on sodassa ja puolustaa itseään – vaikka hyökkäämällä – ja kuka itseään puolustaessaankin määrittellään terroristiksi.

– Guantamo Bayn vankileirillä pidetään ihmisiä vangittuina ilman tietoa vapautuksesta, vaikka heitä vastaan ei ole nostettu syytteitä. Heiltä on viety kaikki ihmisoikeudet ja samalla toimintaa perustellaan rauhalla ja vapaudella.

Reidin mukaan liberaalit valtiot ja yhteiskunnat perustuvat juuri turvallisuuden pakkomielteelle. Rauha koetaan jatkuvasti uhatuksi, minkä takia sitä pitää suojata kontrollilla, väkivallalla ja sotimalla.

Tutkimusta kehitysavun biopolitiikasta

Professori Julian Reid johtaa tutkimusta *Governing Life Globally: The Biopolitics of Development and Security (2009–2012)*, jota rahoittaa Suomen Akatemia.

Tutkimuksen lähtökohtana on, että kehitysapu on muuttumassa valtioiden moraalises-ta velvollisuudesta ulkopoliittiseksi välineeksi, jonka tarkoituksena on ennen kaikkea turvallisuuden lisääminen. Hankkeessa tätä biopolitiikkaa muutosta tutkitaan erityisesti Suomen näkökulmasta.

Julian Reidin mukaan hanke on osoittanut, kuinka ongelmallinen on kehitysavussa tapahtunut muutos ihmisten turvaamisesta koko biosfäärin turvaamiseen eli vaatimus kestävästä kehityksestä. Hänen mukaansa kestävällä kehityksellä ei ole mitään tekemistä ympäristön-tai luonnonsuojelun kanssa, vaan sen tarkoitus on turvata talouden ja politiikan uusliberaalit järjestelmät.

Ensi vuoden julkaisuja

- Brad Evans ja Julian Reid toimittavat kirjan **Deleuze & Fascism: Security, War, Aesthetics** (Routledge, Lontoo).

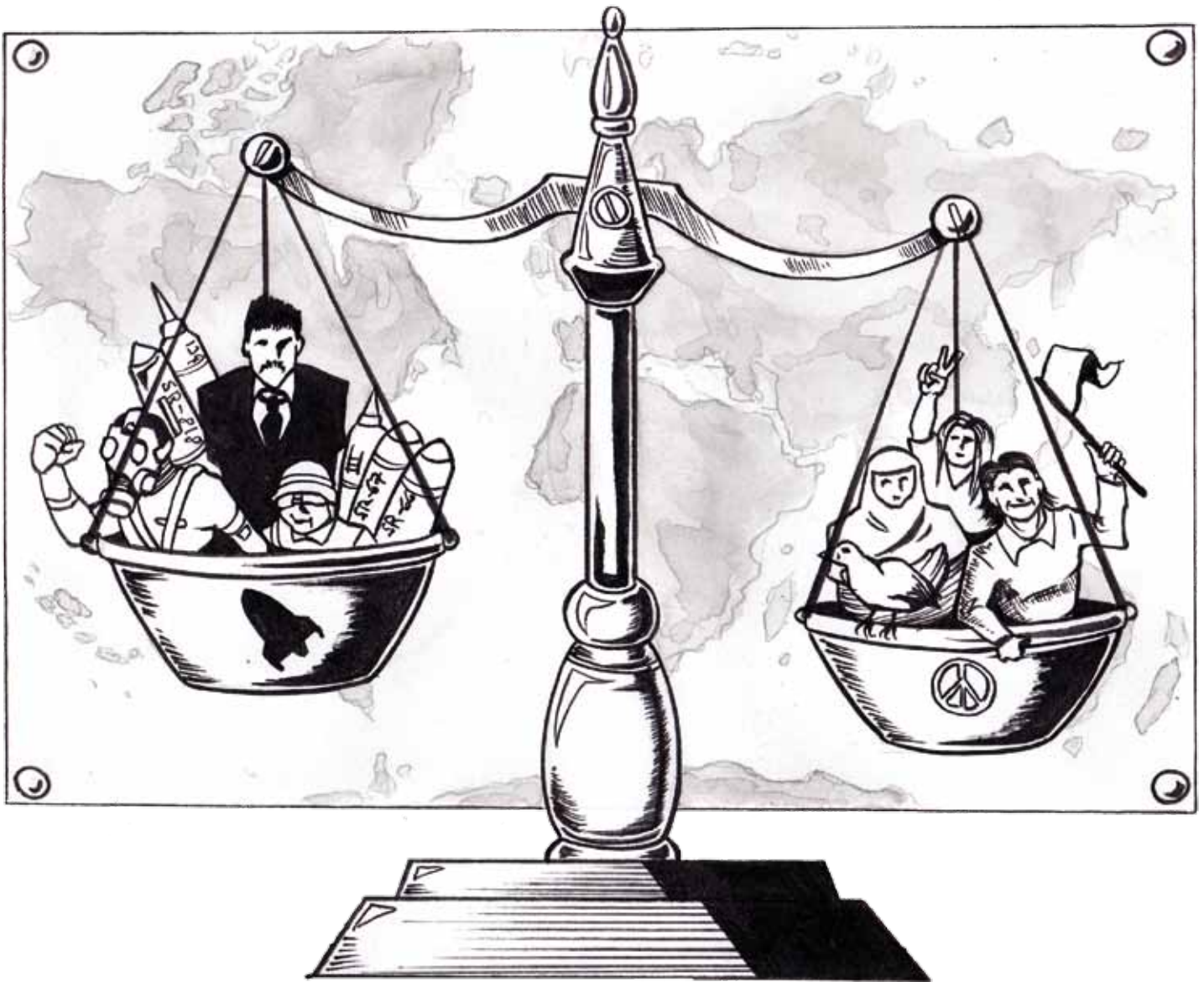
- Julian Reid toimittaa kollegojensa kanssa kirjan **The Biopolitics of Development** (Springer, New Delhi).

- Uusi akateeminen joulukuun **Resilience** alkaa ilmestyä, toimittajana muun muassa Julian Reid.

Julian Reidin mukaan sota on poliittista ja rauha ideologista.

Globaali kuoleman teknologia

Mitä liberalismi sitten on? Usein siihen liitetään keskeisenä arvona yksilönvapaus, joka tarkoittaa paitsi henkilökohtaisia vapauksia, kuten sananvapautta, myös vapaata markkinataloutta. Liberalismi julistaa oikeutta elämään, vapauteen ja omaisuuteen.

Reidin mukaan liberalismissa on kuitenkin olennaista se, että valtio oikeuttaa olemassaolonsa kyvyllään tarjota hyvinvointia kansalaisilleen. Liberalistisessa maailmassa

valtio ei voi kohdella kansalaisiaan mielivaltaisesti, vaan sen tulee turvata heidän mahdollisuutensa hyvinvointiin.

– Ihmiset odottavat valtiolta turvaa uhkia vastaan. Tästä syntyy myös liberalismien paradoksi.

Liberalistinen yhteiskunta on edistyksellinen siinä mielessä, että siinä valtio on olemassa ihmisiä varten eikä toisin päin. Samalla kuitenkin kontrolli lisääntyy. Sotaa käytetään globaalisti kuoleman teknologiana, jossa väkivaltaa pyritään ehkäisemään väkivallalla.

– Liberalismin perusajatuksena on, että sotien loppumiseksi pitää sotia. Liberalismi väittää luovansa turvallisuutta ja lopettavansa sodat, mutta historia todistaa väitteen vääräksi. Liberalismin historia on sotien ja väkivallan historiaa.

Reid käsittää liberalismin siis laajemmin kuin moni muu. Hänen mukaansa esimerkiksi Yhdysvaltojen demokraatit ja republikaanit ovat molemmat liberalistisia puolueita, eikä niiden välillä ole aidosti merkittäviä eroja.

Sodan ja politiikan liitto

Reidin mukaan kaikille uskomusjärjestelmille on aina olemassa niitä uhkaava tai uhkaavia uskomusjärjestelmiä.

– Eroja tulee olemaan aina ja aina on mahdollisuus, että ne kärjistyvät väkivallaksi tai sodaksi.

Niinpä ajatus maailmanrauhasta on Reidin mielestä naiivi. Joidenkin ihmisten olemassaolo uhkaa aina joidenkin toisten ihmisten olemassaololle. Kun erilaisuus on tarpeeksi suurta, kyseessä on vihollinen, joka pitää eliminoida.

– Sodassa on aina kyse politiikasta, eikä politiikkaa ole olemassa ilman sotaa.

Siksipä puoluejärjestelmämme on Reidin mukaan suunniteltu niin, että todellista politiikkaa ei tapahtuisi. Eri puolueet pohjaavat samankaltaiselle arvomaailmalle, jolloin erimielisyydet voidaan sopia keskustellen. Vaikka puolueet julistavat tarjoavansa muutosta tai todellisen vaihtoehdon, erot eri puolueiden välillä ovat Reidin mielestä merkityksettömän pieniä.

Uuden ajan odotus

Reidin mukaan liberalismi on niin syvällä länsimaisessa kulttuurissamme ja ajattelussamme, että sen tuhoutuminen alkaa ulkoapäin eikä sisältä käsin. Hänen mielestään vain länsimaiden taloudellinen romahdus voisi johtaa liberalismin perusajatusten kyseenalaistamiseen sisältäpäin.

Toisaalta merkkejä valtasuhteiden muuttumisesta on jo ilmassa. Esimerkiksi Portugalista paetaan taloudellista kurimusta Brasiliaan, vanhaan siirtomaahan. Reid uskoo, että ajan myötä Euroopasta tulee maailmalaajuinen museo, menneisyyden muistomerkki.

– Tulevaisuus on eteläamerikkalaisten, afrikkalaisten ja aasialaisten käsissä. Länsimainen sivilisaatio on jo kuolemassa. Maailma olisi parempi paikka ilman liberalismia.

Reidin mukaan ei kuitenkaan ole olennaista kysyä, missä muutos tapahtuu vaan miten ja kenen toimesta. Länsimaiden ulkopuolella on hänen mukaansa jo nyt nähtävissä enemmän moderniuutta, itseluottamusta ja poliittista mielikuvitusta kuin länsimaissa. Esimerkkinä Reid mainitsee viime vuosien tapahtumat Pohjois-Afrikassa. Niin kutsutua arabikevättä on yritetty selittää maallisena ilmiönä, joka ponnistaa länsimaisesta demokratiasta, vaikka Reidin mukaan se saa voimansa juuri islamista.

Kuinka nopeasti länsimainen liberalismi sitten kuolee?

– Toivottavasti nopeasti. Mitä tämän jälkeen tulee, sen täytyy olla kiinnostavampaa kuin tämä. Haluaisin nähdä, mitä maailmassa tapahtuu ja onko tulevaisuudessa ylipäätään valtioita, mutta liberalismi saattaa ylittää oman elinikäni.

Vaikka Reid puhuu vakuuttavasti, ajatus Euroopan täydellisestä murtumisesta tuntuu kaukaiselta, jopa mahdottomalta.

– Mitä luulet roomalaisten ajatelleen? Reid naurahtaa.

– Tuntemme vain menneisyytemme, emme näe kuolemaamme. ●

Kuvittaja on kuvataidekasvatuksen opiskelija Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa.

Vitikanpään idylliä ennen sotia. Sisarukset Helmi ja Toini Piippola, kani ja karitsa.

Eenokki ja Sofia Piippolan tilan Dering-merkinen traktori nuorimman tyttären "ohjastamana".

”Mie laskin niitä piippuja että missä se koti on”

Saksalaisen sotilaan ottamat valokuvat, 86-vuotiaan naisen muistot ja lappilaisten lasten piirustukset ovat arvokkaita välähdyksiä Lapin sotaan ja jälleenrakennukseen.

On kesä 1944. Helmi Piippola ylittää proomulla Pudasta. Taustalla on kotitalo.

Vanhan albumin kuvien aiheet tuskin erottuvat, niin pieniä valokuvat ovat. Suurennettaessa niistä rakentuu maalais-idylli Rovaniemen Saarenkylässä, Vitikanpäässä kesällä 1944. Valokuvissa seikkailee hoikkavartinen 18-vuotias tyttö, Helmi Piippola, kukkamekossaan. Hän esittelee kuvaajan, tutun saksalaisen sotilaan, pyynnöstä proomua, traktoria, kania, lampaita. Rakeiset kuvat näyttävät mennyttä pyhäpäivää.

Totuttu tapa elää murskaantui saman vuoden syksyllä, ja Helmi joutui muiden Lapin ihmisten tavoin lähtemään evakoon. Hän lähti isänsä kanssa ajamaan illansuussa polkupyörällä kohti Ruotsin rajaa. Helmi muistelee silmäystä kotitahuviinsa:

”Mie käännyn ja kattoin Vitikanpäättä ja aattelin, että voi kauhia paikka: ne varmasti polttaa tuonki. Meiläki oli justiinsa sinä kevväänä maalattu punamullala talo, se iso talo. Sitten siinä oli se lato, karjalato, ja siinä oli navetta jatkeena. Sitten

toisela puolela oli pohjosta vasten se makasiini, jossa oli kellari kans alhaala. Ja sen vasemmala puolela oli se talo. Ja minun leikkimökki oli siinä välisä, sen talon ja sen karjaladon ja navetan.”

Ilta-auringossa hehkuva punamullalla maalattu komea Iso-Vitikka-niminen talo oli seudun vanhin. Karjalato, navetta, makasiini ja leikkimökki ovat piirtyneet valokuvantarkkoina kertojan mieleen. Se oli kuva, jota ei otettu.

Vetäytyessään saksalaisjoukot tuhosivat lähes kokonaan maakunnan rakennuskannan, niin tapahtui myös Vitikanpäässä. Koti-ikävä toi Helmin takaisin keväällä 1946 Ruotsista, Skellefteästä, missä hän oli ollut evakossa. Päätös paluusta oli tapahtunut niin yhtäkkiä, ettei hän ollut ehtinyt ilmoittaa tulostaan kotiväelle. Helmiä ei oltu vastassa, ja Rovaniemen asemalla oli pelottava tunnelma joutilaiden sotilaspukeisten miesten katseiden alla. Matkatavaroita piti vahtia, eikä kukaan tullut auttamaan häntä. Hän sai kyydin

joen toiselle puolelle kahden tupakka-askin hinnalla tuntemattomalta kuorma-auton kuljettajalta.

”No se lähti ajamhan sitte sitä kuormaa. Mie sanoin että sie lähet väärälepäin – en hän mie muistanu ythän että ne sillat on pois ja kaikki. – – Mie koitin kattoa että ei, missä se koti on oikein – mie laskin niitä piippuja. – – Isä tuli sitten, oli kauhiana. Sano että mitä sie täällä teet? Mie sanoin että mie tuln Suomen!”

Helmiä vastassa oli ankea ja ahdistava näky – kotipihalla oli säilynyt vain leikkimökki. Hänen isänsä olisi selvästikin halunnut tyttäreelleen paremman tulevaisuuden Ruotsissa. Helmi Piippola (myöh. Autti) on nyt 86-vuotias äitini. Hänen tunteellisista tarinoistaan tuli vähitellen minun ja myös tyttäreni henkilöhistoriaa, meidän ”muistikuviamme”, sillä niin usein kuulumme saman tarinan. Kokemuksessamme todentuu Marianne Hirschin määrittelemä sukupolvelta toiselle välittynyt, rakennettu tai jälkikäteen

luotu muisti (post-memory). Varsinaisesta muistista sen erottaa sukupolvien välinen etäisyys. Tapahtumia ei ole eletty henkilökohtaisesti, vaan ne on koettu kertomusten ja mielikuvituksen – tai valokuvien – välittämänä. Ne ovat tyypillisiä sukupolville, jotka ovat kasvaneet syntymäänsä edeltävien traumaattisten tapahtumien, esimerkiksi sotien ja niistä kerrottujen kertomusten varjossa.

Kynttilän valo yössä

Toisen maailmansodan jälkeen kanadalainen Naomi Jackson Groves halusi auttaa Lapin lapsia kveekarien vapaaehtoisuustyöntekijänä. Tämä opettaja, taiteilija ja taidehistorian tohtori oli matkalla Suomen Lappiin, kun hän Ruotsin puolella, Haaparannalla kirjoitti päiväkirjaansa.

Iso-Vitikan rauniot. "Meiläki oli justinsa sinä kevväänä maalattu punamullala talo, se iso talo...".

2.

3.

4.

Oli jouluaatto 1945:

”Ja toisella puolella jäätynyttä Torniojokea on Suomi, lähes pilkkopimeässä. Maltn tuskin odottaa, että olemme siellä huomenna. Laulu, jonka opin lapsena serkkuni Alex Murphyn luona joulujuhlissa Montrealissa, kummittelee mielessäni. Se meni jotenkin näin:

*Like a little candle
Shining in the night.
Through the long night's darkness
Brightly we will shine,
You in your small corner,
And I in mine.”*

Naomi Jackson Groves toimi Lapissa lasten parissa vuosina 1945–47. Hän oli ottanut Kanadasta mukaansa piirustus-

välineitä, värikyniä ja papereita. Avustustyönsä ohessa hän piirretti oppilaita koulutunneilla, ja hän piti myös piirustuskerhoa asuinparakissaan Rovaniemellä.

Mitä lappilaisten lasten piirustukset kertovat sodanjälkeisestä ajasta? Aiheesta tutkimusta tekevä Anniina Koivuova löytää kuvista monenlaisia teemoja, kuten esimerkiksi kärsimyksen ylevöittämistä. Koivuova painottaa, että lasten piirustukset ovat osa sodanjälkeistä läntistä avustustoimintaa, eivätkä ne ole kulttuurisesti tai poliittisesti neutraaleja. Myös koulukonteksti on hyvä pitää mielessä: koulussa lapset kuvaavat herkästi asioita, joita heidän odotetaan kuvaavan.

Yksi selkeimmistä teemoista piirustuksissa on idyllin kuvaus: se on samankaltainen kuin kuin ennen sotia otetut kuvat

Helmin albumissa. Lasten piirtämässä kuvissa on uusi ja ehjä kotitalo joen tai järven rannalla ja toivoa antava kaunis maisema. Silmiinpistävää on myös lasten tarkkana näköisyys ja tapa, miten aikuisten maailmaan liittyviä asioita on kuvattu. Uudet tai rakenteilla olevat talot on piirretty tarkasti lauta laudalta. Usein talon kruunaa keltainen kuisti. Keltainen on pappilan väri, se on vaurauden väri: lapset ovat kuvanneet tulevaisuutta. On tärkeä tiedostaa myös kuvat, joita ei ole, kuten vapaa-ajan vieton kuvaukset – jos mukaan ei lasketa lukuisia tutkielmia onkimisesta, joka tosin oli hyödyllistä toimintaa – tai puuttuvat kuvat isästä, joka ei tullut takaisin. ●

Kirjoittaja työskentelee tutkijana ja koordinaattorina hankkeessa Taide ja kulttuuri osana Lapin sodan jälkeistä mentaalista ja materiaalista jälleenrakennusta (FEENIKS).

www.ulapland.fi/feeniks

1. Anja Eskelisen Lapin sodan jälkeen taitavasti maalaamassa akvarellissa on kuvattu unelma, jossa on vain yksi särö: vasemmalla kasvava nuupahtanut sinikello.
2. Heino Heinosen akvarellista puuttuu isä, ja lapsia lohduttava äiti on kaiken keskipisteenä. Jopa kissa on valmiina hyppäämään hänen syliinsä.
3. Rovaniemen yhteislyseon I b -luokkalaisen Kauko Rahkon kuvassa haavoittuneet ja köyhät rientävät hakemaan apua Kansanavusta. Keltaisen talon seinällä ovat symbolit, kukkivat sydämet, ovat Suomen Huollon ja Kansanavun yhteinen tunnus.
4. Tämä näky kohtasi monia Rovaniemen kauppalan asukkaita sodan jälkeen. Auli Pallarin dramaattisessa akvarellissa poika ja tyttö paikatuiissa vaatteissaan raunioiden äärellä.
5. 14-vuotiaan Risto Salmen realistisessa vahaliitupiirroksessa paistaa aurinko. Nainen paistaa leipää kodin raunioilla, ja uusi talo on rakenteilla.

Koulurauhaa

EDISTETÄÄN JOKAPÄIVÄISELLÄ TYÖLLÄ

Oppilaille osoitettu luottamus heijastuu vastuullisena toimintana. Virheiden ja rangaistusten sijaan koulussa tulisi korostaa yhteisöllisyyttä, onnistumisia sekä oman toiminnan seuraamuksia.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n selvityksen mukaan enemmistö opettajista on sitä mieltä, että koulujen työrauha on heikentynyt. Pisatutkimuksen tulokset kertovat, että myös oppilaat kokevat työrauhassa olevan puutteita. Samassa tutkimuksessa kaksi kolmesta rehtorista piti häiriökäyttäytymistä merkittävänä häiritseväksi tekijänä. Suomen vanhempainliiton verkkokyselyn perusteella vanhempien mielestä työrauha peruskoulussa on heikentynyt jonkin verran viimeisen kahden vuoden aikana.

Koulun hyvinvoinnin perustason muodostaa korkealaatuisen perustyön edistäminen (promootio). Kun perustyön elementit ovat koossa, voidaan estää asioita kriisiytymästä tekemällä ennaltaehkäisevää työtä (preventio). Kriisitilanteita varten täytyy olla valmiina sovitut toimitatavat asioihin puuttumista varten (interventio).

Kouluyhyvinvoinnin edistäminen

Koulun perustehtävänä on oppilaan terveen kasvun tukeminen, ihmisenä kasvaminen, oppimisen mahdollistaminen sekä turvallisen koulunkäynnin varmistaminen. Tässä asiassa opettajat ovat avainasemassa.

Hyvin suunnitellut oppitunnit ja selkeät tehtävänannot auttavat ylläpitämään työrauhaa. Työrauha ei ole vain hiljaista puurtamista, vaan se on myös motivoituneita oppilaita ja hyvää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaiden välillä. Korkealaatuinen pedagogiikka rakennetaan luomalla hyvin toimivia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia oppimisympäristöjä, jotka mahdollistavat erilaisten oppijoiden oppimisen.

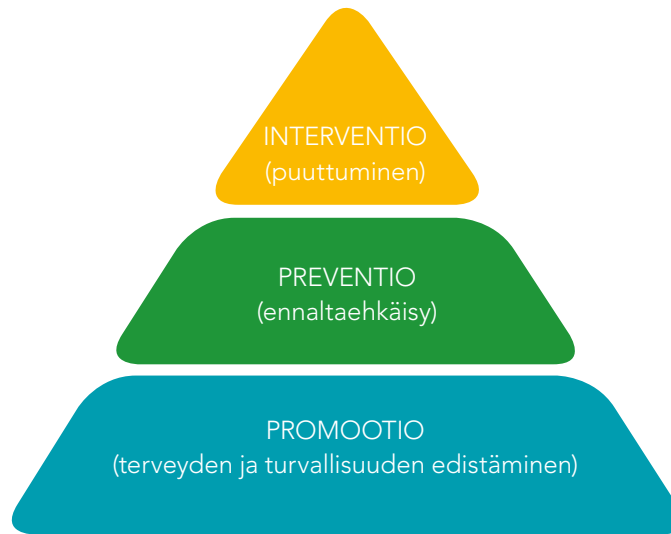
Oppilaille osoitettu luottamus ja annettu vastuu heijastuvat vastuullisena toimintana. Virheiden ja rangaistusten sijaan tulee korostaa onnistumisia sekä oman toi-

minnan loogisia seuraamuksia.

Koulussamme eli Lapin yliopiston harjoittelukoulussa useimmilla luokilla toimii oppilaiden vastuuparit, joilla on määrätty vastualueet ja -tehtävät. Lisäksi oppilaiden koulunkäynnin sujuvuutta tuetaan esimerkiksi tulevan päivän ja oppituntien rakenteiden ennakoimisella, tehtävien pilkkomisella ja tuntirakenteiden jaksottamisella.

Samanaikaisopetuksella ja tiimiopettajuudella vahvistetaan työrauhaa. Koulussamme ne on sisällytetty luokanopettajakoulutukseen, sillä tiimityön taidot ovat välttämättömiä tuleville opettajille. Opettajankoulutuksen sisällä tulisikin voimistaa eri tieteenalojen yhteistyötä.

Koulunkäynninohjaajat ovat tärkeä osa koulun henkilökuntaa. Suomen peruskoulujen opetusryhmien kokoa on pyritty parina viime vuonna pienentämään myöntämällä lisämäärärahoja resurssi-

Kuvio 1. Kouluhyvinvoinnin tasot (Peltonen 2012)

opettajien palkkaamiseksi kuntiin. Resursoinnin tuleekin muuttua pysyväksi järjestelyksi.

Koulu voi edistää oppilaiden yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta muun muassa kummitoiminnalla. Koulussamme käytetään paljon yhteistoiminnallisia työtapoja, joiden tavoitteena on oppimisen lisäksi edistää oppilaiden sosiaalisia taitoja. Ensimmäiseltä luokalta asti oppilaat saavat koulupolkunsa tueksi kummioppilaat. Kummiluokkatoiminta on koettu turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä kasvatavaksi. Koulullamme toimii myös oppilaskunta, jonka hallitus organisoi juhlia, kerää oppilaspalautetta koulun arjesta ja tekee aloitteita.

Ennaltaehkäisevä työ

Turvallista oppimisympäristöä rakentavat säästöjen ja ohjausjärjestelmien toimivuus, hyvät oppilas- ja opettajasuhteet sekä kodin ja koulun välinen yhteistyö. Yhteisönä toimiminen tarkoittaa, että koululla on julkituodut käyttäytymis- ja tapasäännöt sekä yhteiset oikeudenmukaiset toimintamallit arjen ristiriitatilanteiden selvittämiseksi.

Viime vuosina ennaltaehkäisevän työn tueksi on kehitetty useita työrauhaa edistäviä toimintamalleja, kuten Vastuun por-

taat, Kiva Koulu -materiaali sekä yläkouluille suunnattu Työrauha kaikille -toimintamalli. Koulussamme on käytössä Kiva Koulu -materiaali, jonka toimintamallien avulla selvitetään muun muassa oppilaiden välisiä konfliktitilanteita ja ohjataan luokkayhteisöjä vastuulliseen yhteistoimintaan.

Tärkeä oppilaan koulunkäynnin onnistumista turvaava lainsäädännön uudistus on opiskelun tuen kolmiportaisuus: yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Oppilashuoltoryhmämme huolehtii oppilaiden hyvinvoinnista yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Yksittäisen oppilaan koulunkäynnin tukitoimet mietitään ja sovitaan yhdessä huoltajien kanssa.

Koulun työrauhaan ja turvallisuuteen puuttuminen

Viimeaikaisten väkivallan tekojen ja työrauhan heikkenemisen johdosta koulujen yleistä turvallisuutta, työrauhaa ja oppilaiden hyvinvointia on pohdittu entistä tarkemmin.

Jokaisessa koulussa on oppilashuoltoryhmä, joka toimii yhteistyössä sosiaalitoimen, poliisin ja terveystoimen kanssa tilanteissa, joissa lapsen ja nuoren kasvu ja kehitys voi kasvuympäristössä olevien

tekijöiden vuoksi vaarantua.

Opetusministeri Jukka Gustafssonin tavoitteena on luoda perusopetuslakia tarkentava esitys kasvatusta vahvistavista toimista, jotka helpottavat opettajien työtä. OAJ on vaatinut vielä vahvemmin perusopetuslakiin muutoksia, joilla lisätäisiin opettajien valtuuksia työrauhan ylläpitoon muun muassa oikeudella ottaa oppilaalta pois häiritsevää tai turvallisuutta vaarantava esine.

Koulurauhaa lisää oppilaiden tunne yhteisöllisyydestä. Pienyhteisöjen ja perherakenteiden ohentuessa koulun tulisi tiedostaa oma roolinsa oppilaiden jokapäiväisenä sosiaalisena yhteisönä entistä voimakkaammin. Koti, päiväkotia ja koulu ovat yhteisöjä, jotka hyvin toimiessaan voivat toimia puskurina yhteiskunnan vaatimusten ja lasten hyvinvoinnin välillä. Sekä lainsäädännössä että opettajankoulutuksessa on ennakoitava tulevaisuuden haasteet ja yhteiskunnan muutokset. Eri kasvatus- ja opetusalan ammattilaisten toimenkuvia ja koulutusta on tarkasteltava paitsi oppimisen, myös hyvinvoinnin näkökulmasta. ●

Jari Kuru on Lapin yliopiston harjoittelukoulun rehtori ja Suvi Lakkala vararehtori.

Arktinen (media)konflikti Jäämerellä

Arktinen alue on suurimmalle osalle ihmisistä luettu – ei koettu – paikka. Varmasti osin tämän takia arktinen alue on pitkään ollut herkullinen paikka ihmisten mielikuvitukselle. Valtakulttuurit ovat projisoineet omat pelkonsa ja toivonsa Arktiksen kylmään, outoon ja kiehtovaan olemukseen.

Tämä selittää varmasti osin myös sitä, että media on toistuvasti tulkinnut alueella olevan käynnissä jopa aseelliseen konfliktiin johtavan kehityskulun. Median meilte kertomien tarinoiden juoni etenee yksinkertaistettuna suurin piirtein seuraavalla tavalla: Ilmastonmuutos on sulattamassa arktisen merijään. Alta paljastuvat valtavat ja strategisesti turvalliset öljy- ja kaasurikkauudet, jotka ovat jo aiheuttaneet ristiriitoja valtioiden välille. Kysymys on siitä, kuka ehtii ensin vallata suurimmat osat arktisen merijään pohjaa ja kuinka paljon. Koska alueen toimijoita ovat myös keskeiset sotilasmahdit Yhdysvallat ja Venäjä, odotettavissa on todennäköisesti vaikea diplomaattinen selkkkaus, joka saattaa johtaa jopa aseelliseen yhteenottoon.

Tämä juoni vetoaa meihin vastaansanomattomalla loogikallaan. Jos nyt kerran viimeinen öljyprovinsi on aukeamassa, tokihan valtiot sieltä pyrkivät omansa pois ottamaan. Todistaahan tämän sekkin, että venäläiset kävivät vuonna 2007 pystyttämässä lippunsa pohjoisnavan alle Lomonosovin harjanteeseen viestittäen koko maailmalle, että tämä vuorijono on sitten meidän, ei teidän.

Ongelmallista vain on, että tämä juoni ei ole yhtäpitävä sen kanssa, mitä alueella oikeasti tapahtuu. Valtioiden kerta toisensa jälkeen koettaneet kertoa medialle, että kyllä tässä vain pyritään noudattamaan merioikeusyleissopimuksen velvoitteita. Tämä ”merten perustuslaik-

sikin” kutsuttu sopimus velvoittaa valtiot jättämään asian- tuntijakomitealle teknis-tieteellisen esityksen siitä, missä niiden mannerjalustan ulkoraja sijaitsee. Komitea tarkistaa valtion ehdottaman mannerjalustan ulkorajat ja tekee sitten esityksen, missä ulkorajan tulisi sopimuksen mukaan sijaita.

Miksi valtiot sitten siellä arktisella alueella ovat mannerjalustojaan mittaileet? Niiden pitää sopimuksen mukaan lyhyessä määräajassa etsiä mahdollisimman paljon tieteellisiä todisteita sille, että erilaiset mannerjalustan osat todella ovat niiden maa-alueen luonnollinen jatkumo mereen. Venäjä on toiminut asiassa erinomaisesti. Se jätti jo vuonna 2001 esityksensä, jonka komitea palautti lisätiedon hankkimiseen juuri Jäämeren osalta. Venäjä tehnee uuden ”todistamisyhteyksensä” komitealle ensi vuonna.

Mutta miksi media jatkaa omien mediatarinoidensa kertomista, jos kerran tutkijayhteisö on harvinaisen selvästi päättänyt siihen, ettei alueella ole minkäänasteista konfliktin vaaraa?

Olen monissa arktisissa konferensseissa törmännyt samaan ilmiöön. Jos sadasta tutkijasta 99 toteaa, ettei minkäänasteisen konfliktin vaaraa alueella ole, niin media päätyy haastattelemaan sen ainoan, joka väittää, että kylä siellä vain konflikti on tulossa. Olen läheltä seurannut, kun laatumedioita edustavat toimittajat BBC:stä Guardianiin iskevät kiinni juuri näihin ”tuomiopäivän maalaajiin”.

Ymmärrän, että median pitää juttuun myydä, mutta pitäisihän sitä tietoakin välittää. Vaikea kysymys itselleni näiden kokemusten jälkeen on ollut se, kuinka paljon voin ylipäättään luottaa median välittämään tietoon.

SODAT

teksti ja kuvat LAURA JUNKA-AIKIO

rauhan takana

Kaksi kuvaa, mikä niitä yhdistää?

Vasemmassa kuvassa iloinen seurue viettää kesäpäivää välimeren rannalla. Perhe on vetäytynyt suureen keltaiseen teltaan suojaan keskipäivän auringolta. Lounas on syöty, tunnelma on raukean hilpeä. Merivesi tuntuu kireänä iholla ja hiekkaa on joka paikassa.

Kesällä 2005 otettu kuva kertoo paljon muttei kaikkea. Perhe asuu Gazan eteläosassa, Rafahissa. Telta on punaisen puolikuun pakolaisteltoa, joita pommituksissa tai muissa operaatioissa kotinsa menettäneet ihmiset saavat hätäapuna. Rannalla Abdoullahit ovat ensimmäistä kertaa pitkään aikaan, koska Israel esti palestiinalaisia vuosien ajan liikkumasta vapaasti myös Gazan sisällä. Kun Israelin siirtokunnat kesällä 2005 purettiin, armeija vetäytyi Gazasta, mutta tiivistä ympäröivää saartoa. Sipoon kokoiselle alueelle suljettuna elää yli puolitoista miljoonaa ihmistä.

Toinen kuva on Alakorkalon jokirannasta syksyllä 2010. Olemme perheen kanssa laavulla, tulistelemme ja paistamme makkaraa yhdessä ulkomaalaisten vieraiden kanssa. Meillä on hauskaa, mutta tosiasiaa rakennelma on keinotekoinen, osa Päivä turistina -valokuvateoksen kuvitteellista roolileikkiä. Nit ja Prakop ovat kotoisin Thaimaasta, ja he ovat tulleet Suomeen poimimaan metsämarjoja.

Meidän vieraiksemme he ovat voineet irrottautua vain siitä syystä, että maksamme päivästä palkkaa saman verran kuin mitä he tienaisivat metsässä.

Kuvat kääntävät esiin rooleja ja mielikuvia, jotka määrittävät ajatteluamme globaalilla tasolla. Gazan pommitukset ja thaimaalaisten köyhyys ovat niin olennainen osa vakiintunutta järjestystä, etteivät ne haasta ajattelemaan, päinvastoin: kaukana sijaitseva eriarvoisuus tukee omaa identiteettiämme pohjoisen maan verrattain hyväosaisina kansalaisina. On normaalia, että suomalainen käy Thaimaassa lomalla ja tutustuu siellä vieraanvaraiseen kansaan ja että toisaalta thaimaalaiset tulevat Suomeen joko marjoja poimimaan tai hierojiksi.

Politiikan tutkimuksen ja valokuvan tavoitteet voikin omalta osaltani tiivistää tähän: tunnistaa väkivalta, jolle voittajan vallitseva käsitys rauhasta rakentuu, ja arvostaa elämän kauneutta ja voimaa siellä, missä elämää väkivalloin tuhotaan.

Israelin murjoessa pitkään saartamaansa Gazaan rauhan ja vakauden nimissä kumpikin tavoite tuntuu jälleen keran polttavan ajankohtaiselta. ●

Kirjoittaja on politiikan tutkija ja valokuvataiteilija.

Tuokio

*Santavaara
on tärkeä paikka
minulle ja arvatenkin
monelle muullekin
rovaniemeläiselle.
Vain kymmenen minuutin
ajomatka keskustasta
ja siirryt hetkessä
Lapin tunnelmaan
ja unohdat arjen.*

Kuva ja teksti:
Jonathan Scotson
Teollinen muotoilija

Liha tunkee ihosta läpi

Kuvataiteilija Jukka Korkeilan käyttämä kuvakieli ravistelee. Korkeilan teokset ovat syvästi inhimillisiä, omakohtaiseen kokemukseen perustuvia. Teosten teemoja ovat identiteetti, ruumiillisuus, seksuaalisuus ja tilallisuus.

Jukka Korkeila huomasi lahjakkuutensa piirtämiseen vasta lukion jälkeen. Hän haki Teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolle, jonne hän pääsikin toisella yrittämällä 19-vuotiaana 1988. Arkkitehtiosastolla hän kokeili ensimmäisen kerran maalaamista akryyliväreillä. Sitä ennen hän oli piirtänyt tai maalannut vesiväreillä. Lahjakkuus alkoi avautua siinä määrin, että hän haki Kuvataideakatemiaan keväällä 1990.

– Tuolloin en ollut vielä kypsä Kuvataideakatemiaan, joten jatkoin opintojani Taideteollisen korkeakoulun sisustus- ja huonekalulinjalla ja perehdyin omaaloitteisesti maalaamisen saloihin, Korkeila sanoo.

Korkeila pääsi Kuvataideakatemiaan 1992, josta hän valmistui 1997. Kouluaikana hän teki koko ajan itsenäistä taiteellista työtä eikä tuntenut olevansa varsinaisesti koulussa.

– Kuvataideakatemia oli eräänlainen viiden vuoden apuraha taiteilijuuteen. Ehkä tärkein koulun opetus oli, että se sosiaalisti kollegoihin ja aikalaisiin, vihki

sisään taiteen maailmaan.

Korkeila huomauttaa, että meiltä usein unohtuu, että taide tapahtuu ihmisten välillä. Hän korostaa, että kunkin taiteilijan on itse löydettävä omat sisältönsä, niitä ei voi opettaa.

– Koen Kuvataideakatemiaan jälkikäteen eräänlaisena kehyksenä, joka mahdollisti kasvamisen taiteilijana. Opettajat vaihtuivat puolen vuoden välein, mikä antoi erittäin monipuolisen kuvan kuvataiteen kentästä.

Ensimmäinen julkinen esiintyminen taiteilijana Korkeilalla oli 1997 Kuvataideakatemiaan galleriassa. Näyttely sai hyvää palautetta ja paljon julkisuutta mediassa.

– Olin sikäli onnellisessa asemassa, että näyttelyni osui laajemminkin ekspressiivisen maalauksen uuteen tulemiseen, mikä antoi tuulta myös oman taiteeni purjeisiin.

Kuvataideakatemiaan jälkeiset pari vuotta olivat merkittävä Korkeilan elämässä. Hän lähti jatkamaan opintojaan Berliiniin taidekorkeakouluun 1997, ja pari

vuotta myöhemmin hänet valittiin Vuoden nuoreksi taiteilijaksi.

Helmiä ja herneitä

Taiteilijana toimimista Korkeila pitää yksinäisyyteen tuomittuna vapaaehtoisena vankilana, joka voidaan nähdä myös tuomiona ja eräänlaisena sisäisenä pakkona. Monista muista taiteilijoista poiketen hän korostaa kuitenkin myös työn iloa.

– Maalausten tekeminen ei saa olla pelkästään tuskaa. Minulle myös tekemisen ilo on työssä kantava voima. Jos ilo katoaa työstä, niin silloin mennään metsään.

Korkeilan mukaan kriisi on prosessi, johon kukaan ei halua mennä mutta joka on osa luomisen prosessia. Se on muutosvoima, joka saa asioita liikkeelle. Ilman kriisiä kaikki olisi staattista, ennalta arvattavaa.

– Kriisissä maalaukseen tulee esteitä, joita ei voi ylittää tai kiertää. Silloin on hyvä siirtyä välillä piirtämiseen, joka avaa maalaukseen liittyviä rakenteellisia ongelmia ja määrittää väriä uudelleen.

Jukka Korkeila

- Syntynyt vuonna 1968 Hämeenlinnassa
- Asuu ja työskentelee Helsingissä ja Berliinissä
- Ensimmäinen yksityisnäyttely: One Man Show, Kuvataideakatemia galleria, Helsinki, 1977
- Opiskellut Teknillinen korkeakoulun arkkitehtiosastolla 1988–1990, Taideteollinen korkeakoulun sisustus- ja huonekalusuunnittelun laitoksella 1990–1992, Kuvataideakatemia maalaustaiteen laitoksella 1992–2002, Hochschule der Kunste Berlin 1997–1998
- Kuvataiteen tutkinto 1996, kuvataiteen maisteri 2002
- Vuoden Nuori Taitelija yhdessä Janne Kaitalan ja Janne Räisäsen kanssa 1999
- Suomen taideyhdistys, William Thuring -nimikkopalkinto 2009
- Opettanut taidealan oppilaitoksissa Pohjoismaissa

Korkeilan mukaan läheskään kaikki taide ei ole helmien yhtenäistä kirjoa, vaan mukana on aina myös herneitä, koska epäonnistuminen on osa taiteen sykliä. Hän kokee, että taiteilijan tehtävänä on avata katsojalle ovi. On katsojasta kiinni, käyttääkö hän ovea vai ei. Oman ovensa takana Korkeilalla on usein jokin poliittinen viesti. Hänelle henkilökohtainen on poliittista.

– Kävin lävitse pari vuotta sitten henkilökohtaisen murroksen, joka alkaa nyt tulla ulos taiteeni kautta. Asioiden julkittulo taiteen kautta liittyy henkilökohtaiseen pakkoon. Tässä suhteessa minulla ei ole muita vaihtoehtoja kuin taide.

Asema yhteiskunnassa

Taiteilijana Korkeila kokee toiseutta ja ulkopuolisuutta. Toiseus määrittää olemista ja sen kautta myös taidetta. Ulkopuolisuus perustuu henkilökohtaiseen itsensä asemointiin ja osallistumiseen erilaisiin vähemmistöihin.

– Sanat kuten homo, viittä vaille ortodoksi, leski, taiteilija, mieluummin henkisyys kuin materialismi ja niin edelleen määrittävät olemistani. Ne ovat asioita, jotka erilaisina pitoisuuksina suodattuvat taiteellisiin sisältöihini.

Korkeila käsittelee taiteessaan laajoja teemoja, kuten mitä on olla mies tässä kulttuurissa.

– Aikamme on vahvasti sukupuolittunut ja sukupuolet on polarisoitu. Miehenä oleminen on subjektiivinen kokemus, jota olen itse muokkaamassa. Määrittelen siis itse sukupuolittuneisuuteni rajoja, mutta muut tulkitsevat merkit tahtomallaan tavalla.

Yhteiskunnallisesti taide ei kuulu Korkeilan mukaan jatkuvan kasvun kehälle, vaan se on pikemminkin pienten ihmisten muodostama vastavoima.

– Kuvaa tekevä taiteilija kohtaa proto-protestanttisen puhdistuksen piilovihan. Taide ei kuulu tähän yhteiskuntaan muuten kuin eriyettyinä hermeettisinä soluihin. Taidetta ei löydy sieltä, missä ihmiset

liikkuvat, toisin sanoen moottoriteiltä tai Prisman käytäviltä. Toisaalta julkinen taide ja julkiset monumentit eivät täytä vapaan taiteen kriteerejä eikä taide toteudu niissä.

Laajenevat installaatiot

Jukka Korkeilan siirtyminen maalauksista myös seinämaalauksiin ja installaatioihin tapahtui vuonna 2001 Milanossa. Tila oli aineellistunut hänelle jo opintojen aikana ennen maalausta, kun hän opiskeli Taide-teollisessa korkeakoulussa.

– Voidaan sanoa, että suhteeni tilaan oli valmiina jo ennen maalausta.

Viime vuosina Korkeilan tilallisuus on laajentunut myös gallerioiden ulkopuolelle. Esimerkiksi Rovaniemellä näyttely levisi julisteina eri puolille kaupunkia. Tällä hän halusi pohtia, mitä tapahtuu, kun ihminen kohtaa kadulla taidetta, josta puuttuu perinteinen taiteen esittämisen konteksti.

– Kaupunkitilan haltuunotto on osoittanut, että kaduilla vallitsee viidakon lait. Jos juliste ei miellytä kulkijaa, niin se tulee revityksi alas välittömästi. Tämä vahvistaa ainakin sen, että taide on vuorovaikutteinen prosessi. Lisäksi kadulla taide kohtaa ihmisiä, jotka eivät ehkä koskaan hakeudu gallerioihin.

Ismit ovat kadonneet

Korkeilan mukaan taiteen kentässä on juuri nyt tapahtumassa murros. Esiin on nousemassa nuoren polven konkretistien ja abstraktien maalareiden sukupolvi.

– Nykytaiteen kenttä on hyvin moniarvoinen. Asiat ovat subjektiivisia, ne rakentuvat subjektien kautta. Tässä mielessä tämän päivän taide on yksilöllistynyt, laajat ismit ovat kadonneet ja jokaiselle on omat pikku isminsä. Toisaalta tämä mahdollistaa monien asioiden elämisen rinnakkain.

Tällä vuosituhanella taidemessujen merkitys on kasvanut. Yksistään Berliinissä on puolentuhatta galleriaa ja galleriatoiminta on merkittävä osa kaupungin taloutta. Talouden merkityksen kasvu nä-

kyy muun muassa siten, että taide saa entistä enemmän palstatilaa talousuutisten sivuilta. Myös liikemiestaiteilijat ovat tulleet mukaan taiteen agendalle.

– Kuvataide on yksi pieni ruutu visuaalisuuden globaalissa meressä. Itse puhun asioista, jotka ovat tärkeitä minulle itselleni. Uskon itse siihen, mitä teen, vaikka se olisikin yhteiskunnallisesti tehotonta. Toisaalta minua ilahduttaa uusi yhteisöllisyys, joka tuli internetin myötä. Netti on täynnä pienen pieniä yhteisöjä, jotka ovat hajallaan eri puolilla maailmaa, Korkeila pohtii. ●

2.

JUSSITTAINEN

1. **Kahden maailman välissä**
Öljy kankaalle, 30 x 30 cm, yksityiskokoelma, 2011.

2. **Minä en kuulu vain itselleni**
Installaatio, Kalhama & Piippo Contemporary, Helsinki, 2011.

3. **What is indestructible, inviolable and immortal?
PS. We all have it.**
Offset-paperille, 594 x 841 mm, juliste kadulla
Belgradissa osana October Salon -näyttelyä,
Belgrad, Serbia, 2012.

3.

Tieteenfilosofi joka muutti maailmaa

Sandra Harding toi feminismin tieteenteoriaan

ja jatkoi matkaansa seuraaviin haasteisiin.

Kaikki polut vievät jonnekin. Amerikkalaisen tieteenfilosofin Sandra Hardingin tapauksessa edellisen Kide-lehden kanteen kuvattu syksyisen metsään johtava liukas lankkupolku vei hänet tutustumisretkelle suomalaisen terveydenhuoltoon.

Pienen luontoretken jälkeen syyskuuisen viikon mittaisen Rovaniemen vierailun loppuosa sujui pyörätuolin ja kainalosauvojen varassa. Valaiseva kokemus, sanoi Harding. Loukkaantuneen nilkan hoito maksoi vain murto-osan siitä, mitä sama olisi maksanut kotona Kaliforniassa.

Yhtäkään luentoa ei Arktis-tohtoriohjelman, Lapin yliopiston tutkijakoulun ja yhteiskuntatieteiden tiedekunnan vieraaksi tullut Harding jättänyt pitämättä, ja jokainen luento tungeksi väkeä. Maine oli levinnyt.

Kirja, joka kolahti

Guru. Maailmankuulu tieteenfilosofi. Feministisen tieteenteorian rakentaja. Perinteisten ajatusten kyseenalaistaja. Uran alkuvaiheessa valtavirtafilosofiaa ja tieteenteoriaa, sitten tieteenfilosofian feminististä kritiikkiä ja feministisen tietoteorian hahmottamista, sen jälkeen postkoloniaalista ajattelua.

Maineen varsinaisena kulmakivenä on teos 1980-luvun alusta: *Discovering Reality: Feminist Perspectives on Epistemology, Metaphysics, Methodology, and Philosophy of Science*.

– Millaisen metelin se nostikaan, Harding muistelee.

Yhä häntä vastaan tulee konferensseissa naisia, jotka sanovat muistavansa missä seisovat, kun avasivat kirjan ensimmäisen kerran. Eräskin saksalainen fyysikko kertoi kyynelsilmin, ettei ollut koskaan tiennyt, että sellaisia kysymyksiä voi tehdä fyysikassa ja luonnontieteissä.

– Emme olleet tajunneet, millainen vaikutus tällä oli naisiin tieteessä, Harding sanoo.

Kirjalla oli myös suomalaiskytkentä. Se julkaistiin johtavassa tieteenfilosofian sarjassa, jossa ei oltu koskaan vuosikymmenten saatossa julkaistu mitään feminististä näkökulmaa. Hardingin kanssatoimittajana oli Merrill B. Hintikka, jonka puoliso Jaakko Hintikka – Bostoniin asettunut tunnettu suomalainen filosofi – oli tuohon aikaan sarjan päätoimittaja.

Lähtöpiste hullu vuosi 1968

Tällaiset kirjat eivät nouse itsestään tuhkasta. 1980-luvun alkuun mennessä Hardingilla oli takana jo pitkä ura tieteenfilosofian saralla. Alkuhetket osuivat poliittisen ja opiskelijaliikkeen myyttiseen vuoteen 1968, jolloin Harding asteli tohtorikouluun New Yorkissa.

– Olin silloin täysin tietämätön näistä yhteiskunnallisista liikkeistä. Olin äiti kahden lapsen kanssa ja oli kulunut 12 vuotta collegesta, oli aika kouluttautua uraa varten.

Ympärillä kuohui antiautoritaarinen ajattelu – kansalaisyhteiskunnat, seksuaaliset oikeudet, feminismi, erilaiset vapautusliikkeet – ja Harding huomasi tutkivansa

tieteenfilosofiaa, joka oli hyvin vahvasti ankkuroitunut ajatukseen siitä, millaista tieteen tulee olla: positivismia, vanhaa Wienin koulukuntaa, syviä juuria vakiintuneeseen ajatteluun. Sielläkin vedet olivat silti jo liikkeessä, ryhmittäydettiin Karl Popperin ja Thomas Kuhnin ympärille. Se oli vahvojen mielipiteiden ja argumenttien väkevää aikaa. Mutta jotain oli joutunut poissa. Naisten tekemiä alan kirjoja ei kerta kaikkiaan ollut. Katko 1920-luvun naisliikkeestä 1960- ja 70-luvuille oli täydellinen.

Mitä tekee tieteenfilosofi?

Varsinaisesti Hardingin tie kohti nykyhetkeä alkoi 1970-luvun lopulla (vuoden 1976 väitöskirja analysoi Williard V. O. Quinen, loogisen empirismin edustajan ja kriitikon, päättelyä) ja 80-luvun alussa. Oli noussut uusia naisliikkeitä ja yhteiskunnallisia liikkeitä, joissa hänen ystävänsä olivat aktiiveja. Vastaan tuli kysymys omasta roolista.

– Mitä siinä pitäisi tehdä, kun tekee töitä tieteenfilosofina? En pystynyt keksimään, Harding sanoo.

Naistutkijat eri aloilta alkoivat muodostaa ryhmiä: biologiassa, politiikkatieteissä, sosiologiassa. Esiin nousi kysymys objektiivisuudesta tieteessä. Harding halusi liikkua pois positivismista tutkimaan, miltä objektiivisuuden standardi näyttää. Kuinka voi identifoida koko yhteisön arvot ja intressit vastapainona vallinneelle miesten ja valkoihoisten ylivallalle?

Toisin sanoen päästiin tutkimaan isoja

kulttuurisia odotuksia ja peruskysymyksiä siitä, mitä tieteessä tiedetään. Nyt aika oli kypsä läpimurtoon ja vuoden 1983 kirjaan, joka tuntui kanavoivan itseensä kaikki ne kysymykset, jotka ikään kuin olivat ilmassa odottamassa.

”Minä ryhdyin tekemään”

Näin oli sukupuoli tullut tieteenfilosofiaan, mutta Harding suuntasi jo muualle kohti kysymyksiä tieteestä, rasismista ja rodusta, jälkikolonialistisesta tieteestä ja teknologiasta.

– Kukaan ei sitä ollut tekemässä, joten

minä ryhdyin tekemään, hän sanoo.

Tämä taas johti toimeksiantoihin Unescossa ja osallisuuteen prosessissa, joka valmisteli Pekingissä 1995 pidettyä naisten asemaa koskevaa maailmankonferenssia. Tiedettä, teknologiaa ja sukupuolta koskevat näkemykset alkoivat saada maailmanlaajuista roolia. Kirjoitukset olivat poleemisia ja kantaaottavia, vailla raskaita filosofisia johdantoja.

1980-luvun loppu vei Hardingin Keski-Amerikkaan ja kysymyksiin naisten elämästä ja terveydestä suhteessa feministiseen epistemologiaan. Tämä puolestaan

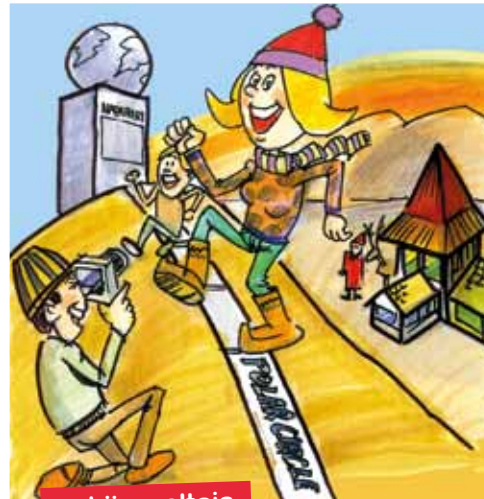
vei 1990-luvulla pohdintaan sukupuolesta ja kehityksestä ja perinteisen länsimaisen kehitysmallin haastamiseen, ajatuksiin jälkikolonialistisesta tieteenfilosofiasta.

Harding on tutkijana, vaikuttajana ja keskustelijana kulkenut pitkän polun. Vielä silti löytyy uutta. Käynti Roman niemellä oli hänelle johdanto arktisen alueen asioihin. Hardingin johtopäätös on tämä:

– Minulla on paljon opittavaa, hän sanoo. ●

Mansikkapaikoissa mahdollisuus

löytöretkeilijä

pyhiinvaeltaja

Matkailijoita vetää Rovaniemelle luonto, paikalliset arkiset asiat, kelkkailu ja Joulupukki, Lapin eksotiikka ja palvelut ennen todelliseen erämaahan siirtymistä.

Kun tutkittiin matkailijoiden odotuksia Rovaniemeä kohtaan, paljastui myös useita pullonkauloja: Missä on porotila, jossa voi olla yötä? Mitkä ovat paikallisten menopaikat? Missä voi joogata? Rovaniemi näyttäytyykin itsenäiselle matkailijalle usein kaupunkina, jossa on puitteet, muttei palveluja.

Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus LEOn (OSKE) teettämä selvitys luotaa millaisia ovat ne Rovaniemellä vieraillevien matkailijoiden tarpeet, joihin vastaamalla voitaisiin kasvattaa matkailijamääriä ja lisätä matkailijakohdasta tuloa.

– Matkailijat haluaisivat käyttää enemmän paikallisia palveluja ja kokea paikallisia "mansikkapaikkoja", mutta niitä ei joko ole tai niitä ei löydetä, sanoo toimitusjohtaja Sanna Tarssanen.

Matkailijaprofiloinnin taustalla on tarve kehittää Rovaniemestä yhä vetovoimaisempi ja kilpailukykyisempi matkakohde. Määrällisen ja maakohtaisen asiakastiedon lisäksi tarvitaan laadullista tietoa matkailijoiden arvomaailmasta, tarpeista ja käyttäytymisestä. Selvitys onkin tehty palvelumuotoilun menetelmillä, joiden tarkoituksena on helpottaa asiakaslähtöistä kehittämistä.

– Rovaniemen matkailun laatua kehitetään yhteistyössä alueen yrittäjien kanssa. Tässä työssä tulee kiinnittää huomiota siihen, kuinka palvelut löytyvät, kuinka niitä kerrotaan ja kuinka matkailijaa innostetaan ja ohjeistetaan, sanoo Rovaniemen Matkailu & Markkinoinnin toimitusjohtaja Sanna Kortelainen.

Viisi tyypillistä matkailijaa

Rovaniemellä kesällä 2012 vierailleita matkailijoita ja Rovaniemen laatutiimin yrittäjiä haastatteleamalla ja havainnoimalla piirtyi kuva viidestä erilaisesta matkailijatyypistä.

– Vain yksi viidestä löytämästämme matkailijatyypistä, Napapiirin sankari, on hyvin palveltu. Muissa on huikeaa määrää hyödyntämätöntä potentiaalia. Kyse matkailijaryhmistä, jotka jo ovat täällä, mutta joiden hyödyntämiseksi on vielä töitä edessä. Itsenäiset matkailijat ovat koko ajan kasvava ryhmä, tiivistää Tarssanen selvityksen löydökset.

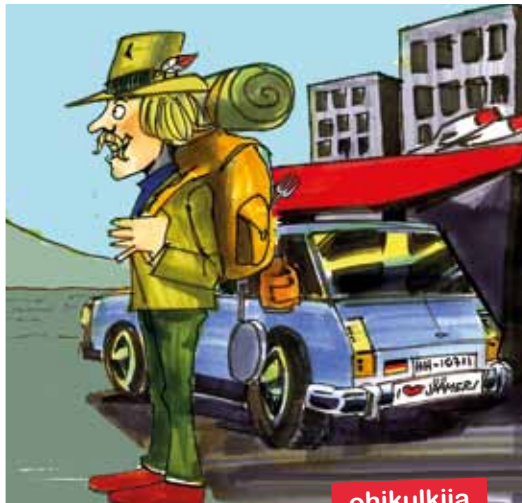
Kortelainen nostaa matkailijatyypeistä ajankohtaisimmaksi hiljentyjän:

– Hiljentyjälle lappilainen luonto ilmiiöineen tarjoaa ympärivuotisesti upeat puitteet ja palvelut. Esimerkiksi Ounasvaara on tälle matkailijatyypille todellinen keidas. ●

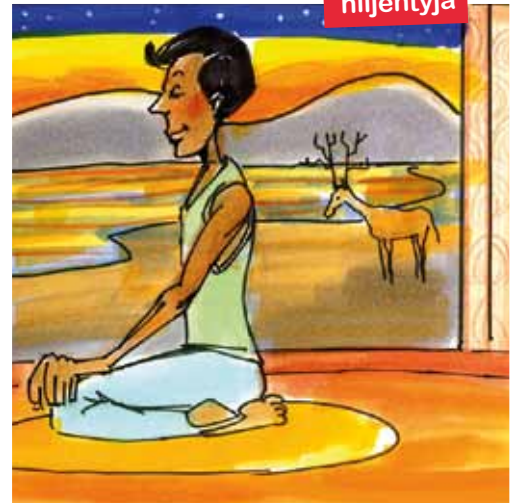
Ryhmämatkailija on Rovaniemellä hyvin palveltu, itsenäisissä matkailijoissa on vielä paljon hyödyntämätöntä.

napapiirin sankari

ohikulkija

hiljentyjä

LÖYTÖRETKEILIJÄ: "Parasta matkustamisessa on kun tapaa paikallisia ihmisiä ja saa heiltä vinkkejä mitä kannattaa tehdä."

Löytöretkeilijä etsii autenttista kulttuuria ja haluaa kokea paikallisten arkisia asioita, toivoo mm. tutustuvansa paikallisiin ihmisiin. Välttelee muita turisteja ja hakee Rovaniemeltä Pohjoisen elämyksiä. Jättää usein matkasuunnitelmiinsa ilmaan, jotta spontaanien kokemusten löytäminen ja kokeminen on mahdollista. Vaarana kapea kokemus, paikallisuutta ei löydy.

PYHIINVAELTAJA: "Tultiin lasten takia katsomaan joulupukkia. Heidän ehdoilla mennään."

Pyhiinvaeltaja on tullut Rovaniemelle tapaamaan joulupukkia tai näkemään esimerkiksi Ranuan jääkarhun, revontulet, napapiirin tai poron. Tyypillistä on, että kyse on etukäteen suunniteltu matka tai valmispaketti. Pettyy, jos Rovaniemi ei vastaa odotuksia satumaasta.

NAPAPIIRIN SANKARI: "Tätä ei omalla rahalla tulisi varmana koskaan tehtyä."

Yritys- tai kokousvierailija on tullut Rovaniemelle viihtymään. Joku toinen on valmistellut ja varannut matkan ja palvelut. Vertailukohtat usein kovia, mutta saa Rovaniemellä erittäin hyvää

palvelua. "Valmiiseen pöytään" -asenne saattaa olla haastava erityisesti mahdollisten muutosten kohdalla. Tekemisen puute suunnitelman aukkojen aikana.

OHIKULKIJA: "Rovaniemi on kuin erämaan portti. Täällä varustaudutaan Villiä erämaata varten."

Ohikulkija on tullut Rovaniemelle osana Skandinavian tai Suomen kiertomatkaa. Hän on matkalla syvemmälle Lappiin, usein myös Ruotsiin tai Norjaan. Rovaniemi toimii levähdys- ja varastojen täydennyspaikkana, "sivistyksen viimeisenä kehtona ennen erämaahan astumista". Kaipaa spontaania tekemistä, mutta helppoja ja nopeita maistiaisia Rovaniemestä on vaikea löytää. Vaarana, että kokemukseksi jäävät hotellin seinät.

HILJENTYJÄ: "Suomessa on niin verkkainen elämänrytmi ja mielettömän kaunis luonto."

Hiljentyjä etsii rauhaa ja hiljentymistä. Lapin luonto, kaamos, yötön yö, lumi, ruska, puhtaus, eläimet ja esim. marjat toimivat rentoutumisen lähteinä. Verkkainen elämänrytmi ja luonnon rauha mahdollistavat omasta kiireisestä arjesta irtautumisen ja itsensä etsimisen. Potentiaalia esim. joogamatkailulle ja muulle wellness-paketoinnille. Puitteet muttei palveluita.

Urkund valvoo plagiointia

Lapin yliopistossa otetaan ensi lukukaudella käyttöön Prio Infocenter Ab:n Urkund-plagiaatintunnistusjärjestelmä. Kyseessä on webbipohjainen järjestelmä, jossa opiskelija lähettää työnsä tarkastettavaksi opettajalle luotuun Urkund-sähköpostitiliin. Järjestelmä vertailee palautettua työtä internet-aineistoihin, kirjalliseen materiaaliin ja opiskelijamateriaaliin ja luo opettajalle raportin palautetun työn vastaavuudesta niihin.

Järjestelmän käyttöönottoa edelsi viime keväänä käynnistetty plagiaatintunnistusjärjestelmien pilotointi ja testaus. Testissä oli kaksi järjestelmää: Urkund ja Turnitin.

– Testauksessa molemmista järjestelmästä löydettiin sekä hyviä että huonoja puolia. Urkundiin päädyttiin, koska se oli helpompi ottaa käyttöön ja siitä löytyi valmis rajapinta myös Optimaan, kertoo Lapin yliopiston verkko-opetuksen kehittämisspäällikkö Sirpa Purtilo-Nieminen.

Urkundia käytetään paitsi erilaisten töiden palautukseen myös pedagogisena välineenä opiskelijoiden ohjeistuksessa. Tarkoituksena on ohjeistaa opiskelijaa käyttämään opinnoissaan alusta lähtien oikeita toimintatapoja.

– Sama järjestelmä on käytössä tällä hetkellä esimerkiksi Oulun yliopistossa ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulussa, mutta myös muissa yliopistoissa ympäri Suomen ollaan tällä hetkellä pilotoimassa järjestelmiä ja tekemässä päätöksiä niiden käyttöönotosta. Plagiaatintunnistus-

PLAGIOINTI JA SEN TUNNISTAMINEN

- Plagioinnilla tarkoitetaan toisen kirjoittaman tekstin luvattonta kopioimista ja sen esittämistä omaan.
- Lapin yliopistossa otetaan kevätlukukaudella 2013 käyttöön Urkund-plagiaatintunnistusjärjestelmä.
- Urkundissa opiskelijat lähettävät työnsä opettajan sähköpostiin, minkä jälkeen järjestelmä tarkastaa ne automaattisesti ja luo tarkastuksen tuloksista raportin opettajalle.
- Järjestelmä maksaa yliopistolle vuositasolla 3 925 euroa. Summaan sisältyy toimittajan puolesta myös käyttöön perehdyttämisestä.

järjestelmien käyttö kuuluu nykypäivään, Purtilo-Nieminen toteaa.

Neljännän vuoden kansainvälisten suhteiden opiskelija Anssi Anonen ei ole törmännyt opiskeluaikanaan Lapin yliopistossa plagiointiin.

– En muista kuulleenii plagioinnista Lapin yliopistossa, mutta vaihdossa tuli vastaan yksi tilanne, Anonen muistelee.

Hän kokee plagiaatintunnistusjärjestelmän tärkeäksi hankinnaksi, jotta alusta alkaen opiskelijoille voidaan tehdä selväksi oikea tieteellinen toimintatapa.

– On hyvä, että on olemassa mekanismi, jolla valvoo plagiointia. Uskon myös, että järjestelmä toimii eräänlaisena pelotteena, jolloin opiskelijat ovat entistä tarkempia lähdeviittauksissaan, Anonen jatkaa.

Elina Malinen

Leipomalla tutuksi

Runsaasti omenaa ja sopivasti vanilijaa. Nam. Herkullinen jugurttikakku on yksi tutkija Sébastien Duyckin bravuureista ja tuttu näky myös Arktisen keskuksen kahvipöydässä. Ranskalainen Sébastien on asunut Suomessa jo neljä vuotta, vaikka hän alussa epäröikin tänne jäämistä. Suomeen kotiutuakseen hän alkoi etsiä suomalaisia reseptejä ja leipoi muun muassa kampanisuja.

– Tunsin sitä kautta sopeutuvani tänne paremmin. Kun toin sitten kampanisuja työpaikalle, eräs työkaveri hämmästeli, kuinka nisut näyttävät oikealta mutta eivät maistu nisuilta. Ja minulle ne olivat olleet sopeutumiseni symboli! Sébastien naurahtaa.

Leipoja ei lannistunut vaan etsi netistä uuden nisureptin ja vähensi sokerin määrää. Luova ja konkreettinen leipominen tarjoaa oivaa vastapainoa tietokoneen ääressä istumiselle.

– Se on myös hyvä syy kutsua naapureita ja ystäviä kylään.

Ranskassa ruuanlaittoon ja syömiseen käytetään yleensä enemmän aikaa kuin Suomessa. Kulttuurieroihin Sébastien törmäsi esimerkiksi silloin, kun hän Rovaniemelle muutettuaan kutsui suomalaisia tuttujaan kylään illalliselle. Vieraat saapuivat juuri sovittuun aikaan, mikä yllätti illan isännän, joka oli parhaillaan valmistamassa kolmen lajin illallista. Vielä enemmän hän yllättyi, kun vieraat kertoivat juuri syöneensä. Olihan kello jo kahdeksan.

– Suomessa olen harjoitellut laktoositonta ja gluteenitonta leipomista. Täällä on tarjolla myös enemmän luomua kuin Ranskassa.

Sébastien leipoo paljon erityisesti syksyllä ja talvella, jolloin leipominen myös lämmittää viileää asuntoa. Töihin hän on tuonut kakun viimeksi haastattelua edeltävänä päivänä, kun osallistui Greening the Arctic Centre -hankkeen tapaamiseen.

– Kakku on hyvä houkutus, jos haluat ihmisten kuuntelevan, mitä sinulla on sanottavaa, Sébastien vinkkaa.

Sébastien on paitsi Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin tutkija, myös intohimoinen kestävä kehityksen puolestapuhuja, jonka arvot näkyvät työpaikallakin: tämän syksyn aikana hän on sekä rohkaissut Arktista keskusta Twitteriin että kannustanut aloittamaan työpaikan vihertämisen.

– On tärkeää, ettemme erottele arvojamme ja työtämme toisistaan.

Marjo Laukkanen

www.mindo.fi – Reseptiarkisto kertoo annosten hiilijalanjäljen
<http://bit.ly/ymparistopassi> – Tietoa satokauden kasviksista
<http://bit.ly/WeFeedTheWorld> – Dokumentti ruokateollisuudesta

ARTTO LITTI

Liikennevalistusta vauvasta vaariin

ALUMNI

Liikenneturvan Rovaniemen alue-toimiston yhteyspäällikkö Petri Niskalla on vahva kädenpuristus. Miehen olemuksesta huokuu luotettavuus, mikä onkin erittäin tärkeää, kun puhutaan liikenteen turvallisuuteen liittyvistä asioista. Liikenteen turvallisuuden ympärillä on useita toimijoita, ja Liikenneturvaa voidaan kutsua liimaksi, joka kokoaa eri toimijoita yhteen.

– Suomessa liikenneturvallisuuteen liittyvällä valistuksella ja tutkimuksella on pitkät perinteet, joten ei ole mikään ihme, että olemme liikenneturvan mallimaa maailmassa. Suomessa tutkitaan esimerkiksi kaikki kuolemaan johtaneet onnettomuudet erittäin tarkasti, Niska sanoo.

Myönteisestä kehityksestä huolimatta myös liikenteeseen on tullut yleisen yhteiskunnallisen kehityksen seurauksena piirteitä, jotka eivät kaikkia kansalaisia koskevaan liikenteeseen sovi. Niskan mukaan itsekkyyks ja muista piittaamattomuus ovat lisääntyneet myös liikenteessä.

– Erityisessä riskiryhmässä ovat ajokortin saaneet nuoret mieskuljettajat, jotka ottavat turhia riskejä. Toki myönteistäkin kehitystä on tapahtunut. Esimerkiksi reilun vuoden käytössä ollut nuorten mopokortti on jo nyt vähentänyt onnettomuuksia. Kortti on hyvä keino kasvattaa nuoria osaksi muuta liikennettä.

Lapin liikennekulttuurin erityispiirteistä Niska nostaa esille kolme seikkaa. Ensimmäinen on matkailun ja kaivosteollisuuden yhteensovittaminen tielienteessä.

– Esimerkiksi Kittilässä tieverkkoa voivat käyttää sekä matkailijat että kaivosteollisuuden ajoneuvot. Liikenneturva pyrkii yhteistyössä eri viranomaisten

IRMA VARRIO

kanssa ennakoimaan ja ratkaisemaan päällekkäisyydestä johtuvia ongelmia.

Toinen erityispiirre on maastoliikenteeseen liittyvä turvallisuus, jota Niska koordinoi maanlaajuisesti. Liikenneturva on ollut vahvasti mukana uudistuvan maastoliikennelain valmistelussa.

– Kelkkojen ja varsinkin mönkijöiden osalta kansalaisten liikennetietämyksessä on suuria puutteita. Perheeseen voidaan ostaa mönkijä ilman, että kukaan perheessä tietää, missä ja kenellä on lupa ajaa mönkijällä. Tällä alueella onkin vielä paljon valistustyötä tehtävänä.

Kolmantena erityispiirteenä Niska nostaa esille sen, että Lapissa riskit liikenteessä ovat muuta maata suuremmat.

– Lapissa on pitkät välimatkat ja usein on välttämätöntä käyttää omaa autoa. Tiet ovat alempiasteisia teitä ja lisäksi olosuhteet ovat usein haasteelliset ilmaston vuoksi. Pisteensä iin päällä ovat vielä porot ja hirvet.

Liikenneturvan Lapin aluetoimiston kahdella työntekijällä riittää työsarkaa. Suuri työmäärä on opettanut priorisoin-

PETRI NISKA

- Kotoisin Torniossa
- Kasvatustieteen maisteriksi hallinnon, tutkimuksen ja suunnittelun koulutusohjelmasta Lapin yliopistosta 1993, sivulaudatur julkisoikeudesta
- Työskenteli tutkijana kasvatustieteiden tiedekunnassa 1993–1995
- Siirtyi Liikenneturvan Lapin alue-toimiston yhteyspäälliköksi 1995

tia, joten koulutuksessa ja valistuksessa on keskitytty avainhenkilöiden, kuten opettajien sekä päiväkotien ja neuvoloiden henkilökunnan kouluttamiseen. Myös julkinen viestintä ja erilaiset kampanjat ovat merkittävässä roolissa.

– Liikenneturva on erittäin mielenkiintoinen ala, johon heijastuvat paljolti myös muut yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset. Me kaikki olemme päivittäin mukana liikenteessä, joten kun me puhumme liikenteestä, puhumme asiasta, joka koskettaa meitä kaikkia, Niska sanoo.

Olli Tiuraniemi

Liikaa hallintoa – vai politiikkaa?

”Politiikka tietenkin tarkoittaa kapeita henkilö- tai alayksikkökohtaisia etu- ja valtapyrkimyksiä sekä niiden tietoista edistämistä yrityksen sisällä. Mikäli omia intressejä ajetaan kokonaisedun kustannuksella, se voi olla hyvin haitallista”, kirjoittavat Yves Doz ja Mikko Kosonen teoksessaan *Nopea strategia* (2008).

Näkemykset ovat huomionarvoisia, sillä samassa teoksessa esitelty ”strategisen ketteryyden” käsite ohjaa nykyään niin OECD:n maa-arvioita kuin kotimaista hallinnon kehittämistä valtioneuvostosta paikallistasolle.

Ketteryyden esikuvana ovat kansainväliset suuryritykset, ja sen sisältönä on strategisen muutosherkkyiden lisäksi ylimmän johdon tahtotilan yhtenäisyys ja organisaation resurssien mahdollisimman joustava ja nopea liikuteltavuus.

Niiden saavuttaminen tarkoittaa johdon toimintakapasiteetin tehostamista ja myös sen oivaltamista, ”miten ratkaisevaa organisaation sisäisen päätöksenteon epäpoliittiseksi saaminen on strategiselle ketteryydelle”. Kokonaisedusta keskustelea ja sen määrittelee ylin johto.

Kirjoittajat suhtautuvat varauksellisesti myös ala-kohtaisiin asiantuntijoihin, sillä heilläkin on erityisintressejä ja asemia turvattavanaan.

Dozin ja Kososen näkemyksiä ei lainata puolueiden vaaliohjelmissa, mutta niitä lähellä oleva ajattelu läpäisee tämänhetkisen hallinto- ja kehittämiskielen.

Kuntien määrää ollaan vähentämässä ja niiden sisällä lautakuntia ja johtokuntia yhdistetään ja supistetaan. Perusteluna on päätöksenteon tehostaminen. Kuntaministerin alkuperäisten tavoitteiden mukaisena uudistus olisi leikannut kuntapoliittikkojen määrän noin kolmannekseen nykyisestä.

Kansalaisten ja asiantuntijoiden osuus lainvalmistelussa on vähentynyt, toteaa Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tuore raportti (Kati Rantala, Optula 255/2011). Laajapohjaiset komiteat on korvattu virkamiesvetoisella menettelyllä, jota leimaa kiire ja vahva riippuvaisuus hallitusohjelmasta ja ministeriöiden johdosta.

Onko muutoksilla kevennetty hallintoa? Asiasta on eriäviä mielipiteitä. Mutta lienee selvää, että niillä on saavutettu Dozin ja Kososen kuvaamaa vallankäytön keskittämistä ja yhtenäistämistä ja myös päätöksenteon ”epäpoliittisointia”.

Ehkä kohteliaisuussyistä tästä puhutaan hallinnon keventämisenä, mutta monesti rehellisempää olisi puhua politiikan vähentämisestä ja sen vaikutusten rajaamisesta.

Jos asia esitettäisiin näin, ajauduttaisiin kuitenkin helposti ristiriitaan niiden lupauksen kanssa, joilla sitoudutaan edistämään demokratiaa, asiantuntijatie-don käyttöä päätöksenteossa ja kansalaisten poliittisia osallistumismahdollisuuksia.

Petri Koikkalainen
Akatemiatutkija
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Vastakkainasettelut leimaavat keskustelua päivähoitopolitiikasta

Väitös 14.9.2012

JANNE AUTTO Päivähoitopolitiikka kamppailuna hyvinvointivaltiosta. Kentät, subjekti-asetat ja oikeutukset

Keskustelu Suomen päivähoitopolitiikasta ajautuu varsin usein vastakkainasetteluihin, joissa erilaiset käytännönpoliittiset kompromissiratkaisut unohtuvat niin päättäjiltä kuin kansalaisiltakin.

Yhteiskuntatieteiden maisteri Janne Autto tutkii, miten päätöksentekijät ja kansalaiset osallistuvat hyvinvointivaltion päämääristä ja keinoista käytävään tulkintakamppailuun. Esimerkkinä ovat Suomessa käydyt päivähoitokeskustelut.

Autto on kiinnittänyt huomiota erityisesti siihen, minkä ja kenen nimissä kansanedustajat, kuntapäätäjät ja kansalaiset puolustavat tai kritisoiivat vallitsevaa päivähoitojärjestelmää sekä millaista vastuunjako he ehdottavat.

Janne Autton mukaan päätöksentekijöiden ja kansalaisten tavat kritisoida tai puolustaa päivähoitojärjestelmää olivat yllättävän samanlaisia. Tutkimus puhuukin vastaan olettamusta, jonka mukaan kansalaisten esittämät yhteiskuntapoliittiset näkemykset olisivat vähemmän rationaalisia tai kapeampia kuin päätöksentekijöiden näkemykset.

– Päätöksentekijät ja kansalaiset tukevat kannanotoissaan samoihin käsityksiin hyvinvointivaltion tehtävistä ja kansalaisen asemasta, Autto toteaa.

Molempien mielestä hyvinvointivaltion tulisi tasoittaa kansalaisten sosiaalista eriarvoisuutta, toimia kustannustehokkaasti sekä kouluttaa, aktivoida ja vastuullistaa kansalaisia työmarkkinoiden toimivuuden ja kansallisen kilpailukyvyyn nimissä.

Tuottavuus kasvuun hiljaisen tiedon avulla

Väitös 26.10.2012

MARKO KESTI The Tacit Signal Method in Human Competence Based Organization Performance Development

Henkilöstön kokemukseräistä tietotaitoa pitää hyödyntää paremmin tuottavuuden kehittämisessä.

Diplomi-insinööri Marko Kestin väitöstutkimus käsittelee organisaatioiden tuottavuuden ja kilpailukyvyyn parantamista henkilöstön hiljaisen tiedon avulla.

Tutkimuksessa luotiin hiljaisiin signaaleihin perustuva henkilöstön kehittämisprosessi, jota testattiin käytännössä yritys- ja kuntaorganisaatioissa. Hiljaiset signaalit ovat toimintaa ohjaavia näkemyksiä ja tunteuksia, jotka kumpuavat henkilöstön kokemuksista.

Tutkimuksen keskeiset tulokset saavutettiin toimintatutkimuksessa, joka toteutettiin suomalaisittain melko suuressa, noin 1 000 hengen yrityksessä. Tulokset osoittivat, että kehittämisprosessin ansiosta oli tapahtunut merkittävää henkilöstölähtöistä suorituskyvyn nousua. Suorituskyvyn nousu näkyy tuottavuuden ja toimintakapasiteetin kasvuna.

Tutkimuksessa kehitetty laskentamalli kertoo, miten henkilöstön kehittäminen tuottaa organisaatiolle liiketoiminnallisia hyötyjä. Laskentamalliin pohjautuen tutkimuksessa laadittiin henkilöstötuottavuuden skenaariolaskenta, jolla voidaan arvioida henkilöstökehittämisen hyötyjä pitemmällä aikajänteellä.

Kansainvälinen tiedeyhteisö on arvioinut laskentamallin Singapore QQE2012-konferenssissa ja GSF Business Review-tiedejulkaisussa vuonna 2012. Lisäksi tutkimus voitti parhaan tutkimuksen palkinnon TIIM-konferenssissa.

Etupiirin käsite politiikan teoriassa

Väitös 27.10.2012

SUSANNA HAST Beyond the Pejorative: Sphere of Influence in International Theory

Etupiirin käsitettä käytetään nykyisin Venäjän ulkopoliittikan tuomitsemiseen, mutta historiallisesti etupiiripoliittikkaa on yritetty myös oikeuttaa. Venäläisessä ajattelussa etupiirit tuomitaan aivan kuten läntisessä poliittisessa kielenkäytössäkin.

Yhteiskuntatieteiden maisteri Susanna Hast tutkii etupiirin käsitettä kansainvälisen politiikan teoriassa. Käsite tulee usein esiin poliittisessa kielenkäytössä, mutta itse käsitettä ja sen käyttöä ei ole pohdittu tarkemmin kansainvälisten suhteiden tieteenalalla. Hast selvittää tutkimuksessaan, mikä etupiiri on: miten siitä on kirjoitettu tieteenalalla, miten sitä voisi käsitteellistää ja voisiko käsite saada uusia merkityksiä.

Hastin mukaan etupiiri on käsitteenä ennen kaikkea normatiivinen: se kuvaa sitä, mikä on valtioiden välisissä suhteissa oikeudenmukaista tai epäoikeudenmukaista politiikkaa.

– Käsitettä on 2000-luvulla käytetty silloin kun on haluttu tuomita valtion ulkopoliittikan toimia. Historiallisesti etupiiri ei kuitenkaan ole pelkästään pieniä valtioita alistava käytäntö vaan sen on nähty vähentävän konflikteja ja tuovan järjestystä valtioiden välisiin suhteisiin, Hast sanoo.

Lisäksi Hast tarkastelee, miten Venäjällä puhutaan etupiireistä, sillä juuri Venäjän ulkopoliittikkaa arvostellaan etupiirin käsitteen avulla. Tutkimuksen mukaan venäläisellä poliittisella ja akateemisella yhteisöllä ei ole selkeästi jäseneltyä etupiirin ideaa, johon he vetoaisivat selittäessään Venäjän intressejä naapurimaissa.

Politiikka ja teologia vanhoillislestadiolaisuudessa

Väitös 2.11.2012

TAPIO NYKÄNEN Kahden valtakunnan kansalaiset: Vanhoillislestadiolaisuuden poliittinen teologia

Vanhoillislestadiolainen puoluepoliittinen ajattelu tukee valtiollista esivaltaa ja vastustaa vallankumouksellisuutta. Liikkeen sisäinen poliittisuus puolestaan näytettyy oikeaoppisuuden määrittelyä ja yhteisön hallintaan pyrkivänä säätelyä.

Yhteiskuntatieteiden maisteri Tapio Nykänen tarkastelee sitä, millaista on lestadiolaisyhteisön poliittisuus suhteessa puoluepolitiikkaan, yhteiskuntaan ja liikkeen sisäisiin valtakamppailuihin. Tutkijan keskeisen väitteen mukaan politiikka ja teologia kietoutuvat vanhoillislestadiolaisuudessa toisiinsa monin tavoin.

Puoluepoliittisessa ja laajemmin yhteiskunnallisessa mielessä vanhoillislestadiolaisen ajattelun keskiössä on esivallan käsite: Jumala on asettanut valtiollisen esivallan, jolloin kristittyjen on oltava sille kuuliaisia. Tämä ajattelu noudattaa luterilaista perinnettä.

– Vanhoillislestadiolaisuudessa ajatus on otettu vakavasti läpi liikkeen historian: liikkeen ajattelu on ollut ja on edelleen konservatiivista yhteiskunnallisen pysyvyyden teologiaa, joka tukee valtiollista esivaltaa ja vastustaa vallankumouksellisuutta ja yleensä ”repivää” suhtautumista asioihin, Nykänen sanoo.

Tutkimus on toteutettu Suomen Akatemian rahoittamassa Lestadionismi – Kansalaisuskonto ja poliittinen teologia maalistuvassa Suomessa -hankkeessa.

Johtajan puuttuminen on haaste Suomen maabrändiyölle

Väitös 30.11.2012

KAISA HYTÖNEN Suomen maabrändäyksen taustasyyt ja toimintamallin kehittäminen

Yhteiskuntatieteiden maisteri Kaisa Hytösen väitöstutkimuksen mukaan Suomen maabrändäyksen keskeiset toimijat perustelevat maabrändäystä taloudellisella hyödyllä ja vaikutusvallan lisäämisellä. Maabrändäyksen kautta Suomesta halutaan luoda vetovoimainen ja vaikutusvaltainen maa, jolla on selkeä viesti maailmalle.

– Suomen maabrändäykselle määrittelemät tavoitteet ja keinot ovat toimijoiden keskuudessa melko yhdenmukaisia, mutta tavoitteiden saavuttamista hidastavat taloudellisten, poliittisten ja hallinnollisten toimijoiden epäselvät roolit sekä julkishallinnon reaktiivinen toimintatapa. Ongelmia on muun muassa maabrändäyksen suhteessa politiikkaan, sen rahoituksessa ja organisoinnissa sekä toimijoiden välisessä yhteistyössä, Hytönen sanoo.

– Hallinnolliset toimijat kyllä kantavat vastuunsa, mutta toiminnasta puuttuu poliittisten toimijoiden tahto ja taloudellisten toimijoiden tuki. Selkeän johtajuuden puuttuminen on Suomen maabrändityön keskeinen haaste.

Hytösen mukaan maabrändäystä on aiemmissa tutkimuksissa tulkittu liian kapea-alaisesti, mikä on synnyttänyt kirjavia määritelmiä maabrändäykselle ja toisaalta estänyt myös toimijoiden välisen yhteistyön rakentumista.

– Maabrändäyksessä tulisivat huomioida taloudellisten pyrkimysten lisäksi maan historia ja kulttuuri sekä poliittiset, hallinnolliset ja nationalistiset piirteet, Hytönen sanoo.

KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Haavoittava ero

Väitös 26.10.2012

ANNELI KIMPIMÄKI Puolison rinnakkaisuhteen paljastuminen, äkillinen ero ja intimitteittiloukkaus – Narratiivinen tutkimus intiimin suhteen päättymisestä

Puolison rinnakkaisuhteen paljastuminen ja sitä seuraava yllättävä ero rikkoo koko elämän ja haavoittaa ihmisen intimitteettiä syvästi. Monivaiheinen suru- ja sopeutumisprosessi voi kestää vuosia.

Filosofian ja kasvatustieteiden maisteri Anneli Kimpimäki tarkastelee prosessia, joka käynnistyy puolison rinnakkaisuhteen paljastumisesta ja yllättäen tulleetta erosta. Tutkimus keskittyy eroamaan joutuvien, perheen äkillisen hajoamisen kokeneiden henkilöiden näkökulmaan ja heidän kertomuksiinsa.

Tutkimuksessa kuvataan rinnakkaisuhteen paljastumista edeltävää aikaa, rinnakkaisuhteen paljastumista ja eroa sekä eron jälkeistä aikaa. Pääosalla tutkimukseen osallistuneista henkilöistä puolison rinnakkaisuhte oli alkanut työ- tai opiskelupaikalla ja se oli kestänyt yli 8 kuukautta ennen suhteen paljastumista.

Tutkimuksen mukaan puolison rinnakkaisuhteen paljastuminen ja sitä seuraava yllättävä eroilmoitus on katastrofaalinen tapahtuma, jossa ihminen menettää ainutlaatuisen ja korvaamattoman ydinperheensä. Puolison eroilmoitusta seuraa aluksi shokkivaihe, jonka jälkeen alkaa vuosia kestävä monivaiheinen suru- ja sopeutumisprosessi.

Tutkimus pyrkii auttamaan, ymmärtämään ja tukemaan erokriisin kohdanneita ihmisiä. Kimpimäen mukaan äkillistä eroa läpikäyvä henkilö tarvitsisi lähipiirin tuen ohella yhteiskunnan tukitoimia, kuten välitöntä kriisiapua.

OIKEUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA

Unohtuuko vanhuus?

Väitös 9.10.2012

ANJA KARVONEN-KÄLKÄJÄ Unohtuuko vanhuus? Oikeustieteellinen tutkimus hallintoso-pimuksen asianosaissuhteista vanhuksen vai-kuttamismahdollisuuden näkökulmasta

Kun kunta hankkii lakisääteisiä julkisia sosiaalipalveluita yksityiseltä palvelun-tuottajalta, tulee palvelun käyttäjänä ole-van vanhuksen tarpeet, toiveet, vaikutta-mismahdollisuus ja itsemääräämisoikeus huomioida hankinnan kaikissa vaiheissa.

Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari Anja Karvonen-Kälkäjä kuvaa oikeustie-teen väitöstutkimuksessaan perustusla-kiin perustuvan oikeuden saada riittävät sosiaalipalvelut sekä palveluiden hankin-taa koskevan hankintaprosessin. Tutki-muksessa esitetään myös konkreettiset toimenpiteet, joilla vanhuksen vaikutta-mismahdollisuus ja itsemääräämisoikeus voidaan turvata hankinnan kaikissa vaiheissa.

Tutkimuksen mukaan vanhuksen vai-kuttamismahdollisuus voidaan turvata silloin kun vanhuksen vaikuttamismah-dollisuus ja itsemääräämisoikeus huomi-oidaan hankinnan kaikissa vaiheissa: niin hankinnan valmistelussa, tarjouspyynnön tekemisessä kuin sosiaalipalvelun toteut-tamisessa. Jännitettä saattaa aiheuttaa se, että palvelun käyttäjänä oleva vanhus ei ole sopimusosapuolena kunnan ja yksityi-sen palveluntuottajan välisessä ostopalve-lusopimuksessa, vaikka hän kuuluu sop-imuksen vaikutuspiiriin ja kysymys on hänelle annettavista palveluista.

Tutkimusta voivat hyödyntää sekä jul-kishallinnon että yksityissektorin työn-tekijät, jotka ovat tekemisissä peruspal-velujen toteuttamisen ja kilpailuttamisen kanssa. Tutkimus antaa uudenlaista nä-kökulmaa myös luottamushenkilöille ja kaikille vanhusten vaikuttamismahdoli-suuksista kiinnostuneille henkilöille.

TAITEIDEN TIEDEKUNTA

Taiteilijat eivät innostu taiteen tuotteistamisesta

Väitös 18.10.2012

KALLE LAMPELA Taiteilijoita tarvitaan ihan toi-senlaisiin hommiin – Tutkimus kuvataiteilijoi-den asenteista ja taiteen yhteiskuntakriittisistä mahdollisuuksista

Kuvataiteilijat vastustavat taiteen hyödyn-tämiseen perustuvaa kulttuuripolitiikkaa, kuten taiteen tuotteistamis- ja vientioh-jelmia.

Kuvataiteilija, taiteen ja yhteiskunta-tieteiden maisteri Kalle Lampela tarkas-telee, miten kuvataiteilijat asennoituvat taiteen hyödyntämiseen yhteiskunnassa ja taiteen arvottamiseen taloudellisten kri-teerien pohjalta.

Lampela toteaa, että myös Suomessa on siirrytty vähitellen hyvinvointivaltion ide-oihin nojaavasta kulttuuripolitiikasta uus-liberalistiseen kulttuuripolitiikkaa.

Mäntän kuvataideviikoilla vuonna 2008 kuvataiteilijoilta kysyttiin heidän asennoitumistaan edellä mainittuun il-miöön. Lampela analysoi tutkimukses-saan tätä haastatteluaineistoa.

– Valtaosa haastatelluista pitää ristiriitaisena tai epämielikkäänä taiteen hyö-dyntämiseen perustuvaa kulttuuripoli-tiikkaa, kuten tuotteistamisohjelmia ja soveltavan taiteen malleja. He kokevat, että taiteen hyödyntäminen tulee taiteen ulkopuolelta, esimerkiksi työ- ja elinkei-noelämän taloudellisista periaatteista, Lampela sanoo.

Enemmistö kuvataiteilijoista asettuu puolustamaan taiteen autonomiaa. Lam-pelan mukaan taiteen autonomiasta on kuitenkin tullut taiteellista autonomiaa: autonomiapuhetta ajasta ja yhteiskunnas-ta, joita ei enää ole.

Väitöstutkimuksen taiteellinen osio koostuu kahdesta näyttelystä vuosina 2008 ja 2010 sekä tammikuussa 2012 julkaistusta manifestista.

Onko puhelinkoppi koru?

Väitös 26.10.2012

PÄIVI RUUTIAINEN Onko puhelinkoppi koru? Nykykoru taiteen kentällä

Perinteisestä korusta poikkeava korutai-teen muoto, nykykoru, haastaa korulle tärkeinä pidettyjä asioita ja nykytaiteen rajoja.

Filosofian maisteri Päivi Ruutiainen kä-sittelee väitöstutkimuksessaan nykykorun ja nykytaiteen välistä suhdetta. Tutkimus tuo esille myös nykykoruun liittyviä mää-rittelyjä ja nykykorun ominaisia piirteitä.

Nykykoru (engl. contemporary jewelle-ry) on korutaidetta, joka poikkeaa perin-teisestä korusta. Käsitettä käytetään vii-taamaan esimerkiksi korun tekemisen lähtökohtiin, tekotapoihin ja olemukseen. Korutaidetta on tutkittu vähän, samoin korualalla käytettäviä käsitteitä on määri-telty vähän: nykykorun rinnalla käytetään esimerkiksi termejä uniikki koru, taideko-ru ja moderni koru.

Tutkimuksen mukaan nykykoru haas-taa perinteiselle korulle tärkeinä pidettyjä asioita, kuten kehollisuuden merkityksen ja korun kauneuden.

– Nykykoruna on esitetty teoksia, jotka ovat tilallisia, kuten installaatioita. Nyky-koru on voitu myös nimetä objektiksi, jol-loin niitä ei voi ripustaa. Lisäksi suhtau-tuminen kehoon tuo nykykorun lähelle kehotaidetta: kuten kehotaideteelle, myös nykykorulle keho voi olla näyttämö tai väline, Ruutiainen toteaa.

Nykykoruna esitetyt teokset sisältävät monenlaisia viestejä ja kertomuksia.

– Koru voi kertoa esimerkiksi kuulumi-sesta tiettyyn säätyyn tai ryhmään, sta-tuksesta tai varakkuudesta. Se voi kom-mentoida yhteiskunnallisia asioita tai ker-toa pieniä henkilökohtaisia tarinoita. Täl-löin korun sisältö lähenee nykytaidetta, Ruutiainen arvioi.

Politics of Development in the Barents Region
Monica Tennberg (toim.)

Kirja ottaa osaa ajankohtaiseen keskusteluun kestävästä kehityksestä Barentsin alueella. Julkaisun artikkelit käsittelevät poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia kehityskulkuja Barentsin alueella. Artikkelien kirjoittajat ovat kansainvälisiä tutkijoita, jotka tekevät monitieteistä tutkimusyhteistyötä yli rajojen. Julkaisun on toimittanut tutkimusprofessori Monica Tennberg Arktisesta keskuksesta, ja se on englanninkielinen.

Arktikum – pohjoista valoa
Tiedekeskus ja museo Ounasjoen rannalla 20 vuotta
Esko Riepula (toim.)

Arktikum-talon juhluvuoden kunniaksi julkaistu teos kertoo sanoin ja kuvin Arktikumien ja sen sijaintipaikan, Sahanperän, värikkästä historiasta. Kirjassa käydään läpi talon suunnittelu- ja rakennusvaiheita, esitellään Lapin maakuntamuseon ja Arktisen keskuksen näyttelytoimintaa sekä erilaisia tapahtumia vuosien varrelta. Julkaisun on toimittanut emeritusprofessori, Lapin yliopiston entinen rehtori Esko Riepula.

Service Design with Theory
Satu Miettinen ja Anu Valtonen (toim.)

Kirjassa käsitellään palvelumuotoilua kolmesta tärkeästä näkökulmasta: yhteiskunnallinen muutos, palvelun tai tuotteen kehittäminen yhdessä käyttäjän kanssa ja palvelumuotoilun kehittäminen. Kirja koostuu tieteellisistä artikkeleista sekä mielenkiintoisista tapaustutkimuksista. Kirjoittajina on kansainvälisiä, eturivin palvelumuotoiluosaajia: tutkijoita, muotoilijoita sekä konsultteja. Julkaisu on englanninkielinen.

sdwiththeory.com
[@SDwithTheory](https://twitter.com/SDwithTheory)

Kuviteltua – kuvitettua
Pohdintoja fantasian ja muun fiktion kuvittamisesta
Sisko Ylimartimo

TaT, FT Sisko Ylimartimo on vetänyt vuosien ajan Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa luento- ja työpajakursseja fantasiakuvituksesta. Kirjan runsas ja inspiroiva kuvamateriaali on peräisin kurssille osallistuneilta opiskelijoilta. Teoriaosuudessa tarkastellaan mm. sommittelua ja kuvitustekniikkaa sekä kuvittajan keinoja kuljettaa katsoja fantasian maailmaan. Kirjan kuvat ja teoria käyvät keskenään mielenkiintoista vuoropuhelua.

Julkaisut

Teoksia yliopistolaisilta

Johtamisen psykologia

– Ihmisten johtaminen
muuttuvassa työelämässä
Juha Perttula ja Antti Syväjärvi (toim.)
PS-kustannus 2012

Psykologian professori Juha Perttulan ja hallintotieteen professori Antti Syväjärven toimittama teos on ensimmäinen suomenkielinen johtamista ja psykologiaa systemaattisesti yhdistävä teos. Teoksen toimittajien mukaan hallinto- ja johtamistieteilijät ovat saaneet itselleen leiman kovien ja psykologit pehmeiden asioiden osajina.

– Tosielämässä ei ole erikseen kovia ja pehmeitä asioita, ei etenkin työelämässä. Kaikissa tilanteissa on sekä ihmisiä että asioita, jotka kietoutuvat monin tavoin toisiinsa, kirjan toimittajat toteavat.

Perttula ja Syväjärvi korostavat, että suomalainen työelämä on valtaviin sisäisten ja ulkoisten haasteiden edessä, kun itse työ, työn tekemisen tavat ja työhön kohdistuvat odotukset muuttuvat. Niinpä johtamisen kehittämistyössä tarvitaan kipeästi tietoa, jossa työelämän todellisuudessa yhteen kuuluvia asioita ei eroteta toisistaan.

– Teoksessa ei olla kiinnostuneita keksimään uutta johtamisen muotoa tai "ismää". Johtamista on erilaista, ja se taipuu moneksi. Inhimilliseen pääomaan sijoittamalla, taitavalla positiivisella johtajuudella sekä johtamisella psykologisena ihmistyönä voidaan saavuttaa ainutkertaisen hyvää ihmisten toiminnassa, toimittajat toteavat.

Villit ja kiltit

– Tasa-arvoista kasvatusta
tytöille ja pojille
Outi Ylitapio-Mäntylä (toim.)
PS-kustannus 2012

Outi Ylitapio-Mäntylän toimittama teos herättelee kasvattajia pohtimaan omia toimintamallejaan sukupuolisen tasa-arvon edistäjinä.

Monien tunteita ovat kuohuttaneet tytöille ja pojille suunnatut stereotyyppiset mainokset. Tytöille mainostetaan vaaleanpunaisia prinsessaleikkejä ja pojille rajuja merirosvoaiheisia asusteita ja tavaroita.

– Sukupuolta ei juuri ajatella syvällisesti, kun keskustellaan kasvattajien kesken tai vanhempien kanssa. Jos varhaiskasvatuksen henkilökunnalta kysytään, toimitteko tasa-arvoisesti, vastaus olisi melko varmasti kyllä, toteaa yliopistonlehtori Outi Ylitapio-Mäntylä kasvatustieteiden tiedekunnasta.

Silti arjen toimintakäytännöt ovat usein sukupuolittuneita: tyttöjen ja poikien välisiä eroja ja stereotyyppistä ajattelua pikemminkin vahvistetaan kuin puretaan.

Ylitapio-Mäntylän lisäksi kirjassa kirjoittavat Maarit Huuska, Marita Karvinen, Tiina Teräs, Sara Sundell, Paula Forsblom-Sinisalo, Milla Paumo ja Minna Rossi-Salow.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen

Jari Stenvall ja Petri Virtanen (toim.)
Tietosanoma Oy 2012

Lapin yliopiston hallintotieteen professori Jari Stenvallin ja Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotantojohtaja Petri Virtasen teoksen pääsanoma on, että palveluita voidaan kehittää jo olemassa olevilla resursseilla.

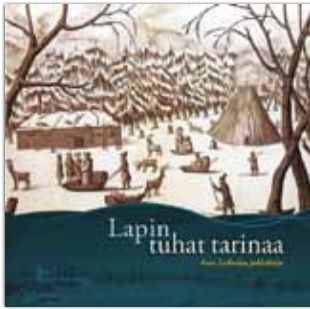
Kirjoittajien mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintaympäristö muuttuu rajusti seuraavien kahdeksan vuoden aikana.

– Tästä huolimatta toivoo on. Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämisessä voidaan tehdä paljon jo olemassa olevilla resursseilla, kun resurssit suunnataan uudelleen kunta- ja palvelurakenteiden kehittämisestä itse ytimeen: palvelujen kehittämiseen, Jari Stenvall toteaa.

Myös palvelustrategiat tulee laatia uudella periaatteella, uudelaissa kumppanuudessa yhdessä julkisten toimijoiden, yritysten ja järjestöjen kanssa.

– Kumppanuus tulee nähdä innovaatio-termin ekosysteeminä, joka myös yhdessä vastaa palvelustrategian toteuttamisesta, Petri Virtanen tähdentää.

Lapin tuhat tarinaa

Anto Leikolan juhlakirja
Osmo Pekonen ja Johan Stén (toim.)
Mäntykustannus 2012

Lapin tuhat tarinaa -kirjassa kaksikymmentäviisi koti- ja ulkomaista asiantuntijaa kertoo, millaisia jälkiä Lappi vuosisatojen saatossa on jättänyt tutkimusmatkailijoihin ja turisteihin, tiedemiehiin ja taiteilijoihin. Teos on omistettu emeritusprofessori Anto Leikolalle hänen 75-vuotisjuhlakirjanaan.

Teoksessa kirjoittavat Samuli Aikio, Kajsa Andersson, Per Pippin Aspaas, Alessandra Grillo Orlandini, Tuija Hautala-Hirvioja, Klaus Karttunen, Matti Klinge, Caj Kortman, Tarmo Kunnas, Ott Kurs, Matti Leikola, Juhani Lokki, Tony Lurcock, Tapio Markkanen, Teivas Oksala, Osmo Pekonen, Arvo Peltonen, Päivi Maria Pihlaja, Risto Pulkkinen, Panu Rajala, Leif Rantala, Johan Stén, Torsten Stjernberg, Kaari Utrio ja Liisa Voßschmidt.

Arctic Yearbook

Lassi Heininen, Heather-Exner
Pirost ja Joël Plouffe (toim.)
Julkaistu verkossa
www.arcticyearbook.com

Arctic Yearbook on uusi keskusteluareena, jolla nostetaan esille arktisen alueen geopolitiikkaa ja turvallisuutta koskevaa kriittistä keskustelua. Vuosikirjan ensimmäinen numeron teemoja ovat arktiset strategiat ja politiikat. Kirjoittajat ovat pääosin Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta.

Kirja on nimensä mukaisesti kerran vuodessa ilmestyvä kansainvälinen ja tieteidenvälinen vertaisarvioitu online-journaali. Kirja on tarkoitettu kaikille kiinnostuneille: tutkijoille, opiskelijoille, yrittäjille, poliitikoille ja aiheesta kiinnostuneelle suurelle yleisölle. Vuosikirjaa julkaisee Pohjoisen tutkimusfoorumien ja Arktisen yliopiston yhteinen geopolitiikan ja turvallisuuden tutkimuksen temaattinen verkosto.

Dosentti Lassi Heininen Lapin yliopistosta toimii kirjan päätoimittajana ja toimitussihteereinä Heather-Exner Pirost Saskatchewanin yliopistosta ja Joël Plouffe Quebecin yliopistosta. Vuosikirjan toimitusneuvostoon kuuluvat muiden muassa Islannin presidentti Olafur Ragnar Grimsson, Arktisen neuvoston puheenjohtaja Gustaf Lind, entinen Euroopan parlamentin varapuheenjohtaja Diana Wallis ja Thule-instituutin johtaja Kari Laine.

Uutta osaamista luomassa – Työelämän kehittäminen taiteen keinoin

Päivi Rantala ja Satu-Mari Korhonen (toim.)
Julkaistu verkossa
www.taikahanke.fi > Julkaisut

Julkaistu osallistuu keskusteluun työelämän tulevaisuudesta ja tarjoaa ratkaisuja siihen, miten tulevaisuuden työelämää voisi kehittää taiteen ja kulttuurin keinoin.

Teos antaa monipuolisen kuvan siitä, miten taidetta voidaan käyttää työelämässä. Lisäksi se pohtii, millaisia osaamisvaatimuksia ja ymmärrystä alan kehitys edellyttää ja mitä tulee ottaa huomioon, kun suunnitellaan rahoitusta luoville aloille.

Teoksessa kirjoittavat Tykes-ohjelman projektipäällikkö, yksikön johtaja Tuomo Alasoini, tutkija Päivi Rantala Lapin yliopistosta, yliopistonlehtori Kai Lehikoinen Teaterikorkeakoulusta, taiteen soveltaja-kehittäjä-tutkija Satu-Mari Korhonen, kulttuuri-alan projektipäällikkö Nelli Koivisto Kolmas lähde -hankkeesta sekä tanssija-tutkija Kirsi Heimonen. Kukin nostaa esiin yhden tärkeän näkökulman taiteen käytöstä työelämässä.

Vuoden kristillinen kirja

Maijan tarina

Johanna Hurtig ja
Mari Leppänen(toim.)
Kirjapaja 2012

Ortodoksisen kirkon arkkipiispa Leo on valinnut Johanna Hurtigin ja Mari Leppäsen toimittaman Maijan tarinan Vuoden kristilliseksi kirjaksi 2012.

Kirjassa Maija kertoo vanhoillislestadolaisten liikkeen piirissä lapsena koetusta seksuaalisesta väkivallasta, sen torjumisesta, unohtamisesta ja mieleen palautumisesta aikuisena. Maijan lisäksi teoksessa kirjoittavat eri alojen asiantuntijat. Artikkeleissa

käsitellään uskonnollisen yhteisön toimintamekanismeja traumaattisissa tilanteissa. Lapin yliopistosta kirjassa kirjoittivat Johanna Hurtig ja Merja Laitinen.

Teoksen toimittajat palkittiin 2 000 euron rahapalkinnolla. Kilpailuun ilmoitettiin 43 teosta 25 kustantajalta. Kristilliset kustantajat ry:n järjestämä kilpailu oli avoin kaikille kustantajille.

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta 30 vuotta

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta juhlisti 30-vuotista taivaltaan 30. lokakuuta yhteisten juhlahkahvien äärellä.

Kolmessakymmenessä vuodessa tiedekunta on kasvanut maamme kahdeksan yliopistotasaisen yhteiskuntatieteellisen koulutusyksikön joukossa keskikokoiseksi. Lapin yliopiston tiedekunnista se on kasvanut suurimmaksi.

Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisen alan koulutus on kehittynyt kolmessa vuosikymmenessä merkittäväksi vaikuttajaksi Pohjois-Suomessa, Suomessa ja myös kansainvälisesti. Tänäään tiedekunta on maassamme eturivissä muun muassa matkailun ja sosiaalityön tutkimuksessa ja opetuksessa, soveltavan psykologian ja hallintotieteen yhteistyön kehittämisessä sekä informaatioteknologian yhdistämisessä eri oppiaineisiin.

Tiedekunnan kansainvälisesti merkittäviä tutkimusaloja ovat muun muassa työn ja ympäristön sosiologia, matkailun rooli yhteiskuntien kehittämisessä, yhteiskunnallinen palvelumuotoilu, josta esimerkkinä muuttuvat nukkumisen tavat, globaali biopolitiikka sekä kaivosten vaikutusten tutkiminen. Tiedekunta tekee merkittävää Venäjä- ja Barents-yhteistyötä.

Tiedekunnan osaamista hyödynnetään laajasti silloin kun tutkitaan ja kehitetään yhteiskunnallisia muutoksia ja tulevaisuuden suuntaa. Tämä näkyy myös tiedekunnan toiminnan rahoituksessa, josta nykyään noin kolmannes tulee ministeriön valtionavun ulkopuolelta.

Tiedekunnassa on reilut 1 700 opiskelijaa ja 135 työntekijää.

Kuvat IRMA VARRIO

1. Emeritusprofessori Simo Koskinen muisteli tiedekunnan alkuaikojaa. Hän tuli syksyllä 1981 suunnittelemaan Lapin korkeakoululle sosiaalialan koulutusta ja oli vuonna 1982 perustetun yhteiskuntatieteiden osaston ensimmäinen professori.

2. Yliopiston johdon tervehdysten toi opetuksesta vastaava vararehtori, professori Kaarina Määttä.

3. Tiedekunnan ensimmäisiä opiskelijoita emeritusprofessori Simo Koskisen kanssa. Ensimmäisten sosiaalityön opiskelijoiden joukossa olivat muun muassa Mervi Tikkanen (vas.), Liisa Hokkanen ja Tarja Orjasniemi (oik.), jotka työskentelevät nykyisin tiedekunnassa: Tikkanen opintopäällikkönä, Hokkanen tutkijana ja lehtorina ja Orjasniemi professorina.

4. Dekaani Juha Perttula kertoi tiedekunnan 30-vuotisjuhlallisuuksiin kuuluneen myös henkilökunnan juhlapatikan Saariselällä syyskuussa.

5. Kakkua leikkaamassa hallintopäällikkö Tarmo Körkkö.

Tutkimus maahanmuuttajien kuntoutuksesta

Lapin yliopiston ja Kuntoutussäätiön toteuttaman tutkimuksen mukaan maahanmuuttajat hakeutuvat kantaväestöä harvemmin kuntoutukseen. Palveluihin ohjaimista vaikeuttavat yhteisen kielen ja sosiaalisen tukiverkoston puuttuminen sekä tiedonsaannin ongelmat.

Tutkimuksen rekisteriaineistoa koskevassa osassa tarkasteltiin kaikkien vuosina 2007–2009 Kelalta kuntoutusta hakeneiden noin 173 000 henkilön kuntoutushakemusten kohdentumista, niiden perustana olevia sairausdiagnooseja sekä hakemuksiin annettuja kuntoutuspäätöksiä.

Kaikista kuntoutusta hakeneista maahanmuuttajataustaisia oli 1,5 prosenttia.

Väestöosuuteensa nähden maahanmuuttajat hakevat kuntoutusta kantaväestöä vähemmän: kantaväestöstä 3,2 prosenttia ja maahanmuuttajista vain 1,3 prosenttia haki kuntoutusta.

Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin, millaisia haasteita liittyy työikäisten ja kotoutumisvaiheen ohittaneiden maahanmuuttajien mielenterveys- ja ammatilliseen kuntoutukseen.

Ammattilaiset kokevat työn maahanmuuttajien kanssa usein muita asiakkaita vaativammaksi. Haasteita kuntoutukselle aiheuttavat muuttoon liittyvät kokemukset, yhteisen kielen puuttuminen, kulttuurierot ja sosiaalinen asema.

Osmo Pekoselle ranskalainen tiedepalkinto

Ranskan korkein tieteellinen laitos Institut de France on myöntänyt FT, YTT Osmo Pekoselle vuoden 2012 Chaix d'Est Ange-palkinnon historian alalta. Palkinnon perusteluna on Pekosen Lapin yliopistoon tekemä ranskankielinen väitöskirja.

Osmo Pekosen ranskankielinen väitöskirja käsittelee ranskalaisen papin ja tähtitieteilijän Réginald Outhierin matkaa Tornionlaaksoon 1736–1737 Maupertuis'n kuuluisan astemittausretkikunnan mukana. Maupertuis'n retkikunta mittasi Tornionlaaksossa maapallon muotoa, toden-

si planeettamme litistymisen navoiltaan ja esitti siten tärkeän kokeellisen todistuksen Newtonin painovoimalaille.

Palkinto luovutettiin Pekoselle Pariisissa marraskuussa 2012. Luovutustilaisuudessa olivat läsnä kuuluisat historioitsijat Emmanuel Le Roy Ladurie ja Jean Tulard sekä kymmeniä Ranskan Instituutin jäseniä, ministereitä, suurlähettiläitä, yritysjohtajia ja Ranskan kansalliskaartin kunniakomppania. Lapin yliopiston edustajina tilaisuudessa olivat Pekosen työnohjaajat professori Seppo Aho ja professori Juha Pentikäinen.

Innovatiivista tiedeviestintää

Tieteen tiedotus ry on myöntänyt Arktisen keskuksen tiedeviestintäyksikölle 50 000 euron apurahan Tutkijasta tarinaksi -mallin kehittämiseen.

Tavoitteena on luoda uudenlainen tiedeviestinnän formaatti, jonka avulla voidaan avata arktista tutkimusta nykyistä paremmin erilaisille kohderyhmille, etenkin nuorille. Apuna ovat uransa alkuvaiheessa olevat tutkijat. Heidän työnsä eli yksittäi-

set tutkimusaiheet liitetään multimedialla apuna käyttäen osaksi laajempaa kokonaisuutta, kuten arktisten alueiden ilmastomuutosta tai alkuperäiskansojen oikeuksia.

Kehitettävä vuorovaikutteinen formaatti rakennetaan toimimaan sekä kiinteässä näyttely-ympäristössä että verkkoympäristössä. Esiteltävät tutkijatarinat edustavat eri tieteenaloja, ja ensimmäinen malli pyritään saamaan valmiiksi kevään 2013 aikana.

ARTTO VITIKKA

Kansainvälinen tiedelehti Barentsin alueelle

Arktinen keskus on saanut kaksivuotisen Kolarctic ENPI -rahoituksen Barentsin alueen tieteellistä tiedonvälitystä ja sen popularisoimista edistävään The Barents Journal -hankkeeseen.

Hankkeen tavoitteena on kehittää kansainvälinen akateeminen lehti, The Barents Journal, välittämään Barentsin aluetta ja sen ihmisiä koskevaa tieteellistä tietoa ja uusimpia tutkimustuloksia.

Hankkeen tarkoituksena on laajentaa ymmärrystä Barentsin alueesta globaalisissa, sosiaalisissa, poliittisissa ja taloudellisissa konteksteissa, kertoo hanketta vetävä Arktisen keskuksen tutkimusprofessori Monica Tennberg.

Lehti tulee sisältämään kolme vertaisarvioitua tieteellistä artikkelia, yhden yleis-tajuuden artikkelin, uutisia, kirja-arvostelua, ilmoituksia sekä toimielimien ja merkittävien hankkeiden esittelyjä. Lehteen on suunniteltu artikkeleita myös taiteesta ja muotoilusta Barentsin alueella.

The Barents Journal on tarkoitettu tutkijoille, opiskelijoille ja kaikille Barentsin alueen kehityksestä kiinnostuneille. Lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa sähköisenä ja paperiversiona. Ensimmäisen lehden on määrä ilmestyä syksyllä 2013.

Hankkeen vetäjä on Arktinen keskus. Yhteistyökumppaneita ovat Kuolan tiedekeskus ja Tromssan yliopisto.

Ilmastopaneeli suosittelee Suomeen vahvaa ilmastolakia

Lapin yliopiston ympäristöoikeuden professori Kai T. Kokon johtaman ilmastopaneelin selvitystyön mukaan Suomeen tarvitaan vahva ilmastolaki. Ilmastopaneeli julkisti selvityksensä marraskuussa 2012.

Ilmastopaneeli suosittelee ilmastolain valmistelemista puiteliksi, jonka lukuihin koottaisiin linkit aineellisoikeudelliseen sääntelyyn eli erityislakeihin. Sääntelykei-not itse ilmastolaissa painottuisivat viranomaisten informaatio-ohjaukseen. Yksityisiä toimijoita koskevat säännökset toteutettaisiin nykyisissä ja tarvittaessa uusissa ympäristöoikeuden erityislaeissa, kuten päästökauppalaissa.

Ilmastopaneelin mukaan ilmastolaki osallistumismahdollisuuksineen tekisi kansallisesta ilmastopolitiikasta yleisölle huomattavasti läpinäkyvämpää. Se myös lisäisi poliittisten toimien hyväksyttävyyttä samalla, kun eduskunnan rooli ilmastopolitiikassa vahvistuisi.

Selvitys on koko ilmastopaneelin hyväksymä riippumaton arvio ilmastolain tarpeellisuudesta Suomessa. Sen on tehnyt ilmastopaneelista nimetty ilmastolakiryhmä Helsingin yliopiston Kansainvälisen talousoikeuden instituutin hankkeena.

Selvitys on kokonaisuudessaan luettavissa ilmastopaneelin verkkosivuilla.

www.ilmastopaneeli.fi

Ilmastomuutoksen vaikutukset naisten ja alkuperäiskansojen oikeuksiin

Ulkoasiainministeriön ihmisoikeuspolitiikan yksikkö on myöntänyt Arktisen keskuksen Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutille 25 000 euroa tutkimukseen ilmastomuutoksen vaikutuksista erityisen alttiiden ihmisryhmien oikeuksiin.

Tutkimuksessa kiinnitetään huomiota erityisesti alkuperäiskansoihin ja naisiin, joiden arjessa eri puolilla maailmaa ilmastomuutoksen vaikutukset näkyvät usein konkreettisesti.

Tutkimuksessa tarkastellaan, miten ihmisoikeusnäkökulmaa sekä alkuperäiskansojen ja naisten osallistumista ilmastomuutosta koskevaan hallintoon voidaan vahvistaa kehitettäessä kansainvälisiä standardeja ja laadittaessa paikallisia käytäntöjä.

Tutkimus toteutetaan Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin tutkijoiden kokoamassa työryhmässä.

Rahoitusta ympäristövaikutusten arvioinnin kehittämiseen

Tekes on myöntänyt Arktiselle keskukselle kaksivuotisen rahoituksen tutkimushankkeelle, jossa kehitetään ympäristövaikutusten arviointia Suomen ja Venäjän arktisilla alueilla.

Hanke vahvistaa Suomen roolia kansainvälisenä asiantuntijana ympäristövaikutusten arvioinnissa arktisella alueella, ja erityisesti se tukee suomalaisia yrityksiä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä Lapissa ja Venäjän arktisilla alueilla.

Hankkeen tavoitteena on muun muassa tarjota hyviä käytäntöjä ja vapaa pääsy online-tietopalveluun, joka tulee sisältämään tietoa ympäristölainsäädännöstä, yhteishenkilöistä ja instituutioista sekä Suomessa että Venäjällä.

– Hankkeen kolme tärkeintä osa-aluetta eli hyvät käytännöt, tietopalvelu ja etene- missuunnitelma auttavat tuottamaan uutta tietoa ympäristövaikutusten arviointien merkityksestä yhteiskunnalle ja ympäristölle, projektia vetävä tutkimusprofessori Timo Koivurova sanoo.

Yhteistyökumppaneina hankkeessa ovat Arktisen keskuksen lisäksi Lapin vesitutkimus Oy, Arctia Shipping Oy, Kemijoki Oy, Ylläksen Matkailuyhdistys, Levin Matkailu Oy, Northland Mines Oy, Agnico-Eagle Finland Oy, Lapin ELY-keskus sekä Tunturi-Lapin Kehitys ry.

Rahoitusta unitutkimukselle

Tekes on myöntänyt 90 000 euron rahoituksen Lapin yliopiston Unesta elinvoimaa -tutkimushankkeelle.

Hankkeessa kehitetään lähestymistapa, joka mahdollistaa uneen ja nukkumiseen

liittyvän hyvinvointipotentiaalin monimuotoisuuden tunnistamisen. Vuoden kestävässä tutkimushankkeessa taustoitetaan ja jäsennetään erityisesti unen ja levon ympärille syntyviä markkinoita, sen eri toimijoita, arvoverkostoja ja palvelupolkuja sekä luodaan pohja hankkeen kansainvälistymiselle. Hankkeessa tuotettua tietoa voi-

vat hyödyntää julkisen ja yksityisen sektorin toimijat.

Tutkimus toteutetaan yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa. Tutkimushanketta johtaa markkinoinnin professori Anu Valtonen, projektipäällikkönä toimii Raimo Jänkälä ja tutkimusapulaisena johtamisen opiskelija Tarja Salmela.

Maailman ensimmäinen mobiiliooppera

Taiteiden tiedekunnan jatko-opiskelija Jaakko Nousiainen on käsikirjoittanut ja ohjannut maailman ensimmäisen mobiilioopperan. Omnivore-mobiiliooppera saa ensi-iltansa ensi vuoden alussa.

Jaakko Nousiainen tekee väitöskirjaa mobiilioopperasta taiteiden tiedekunnassa. Tutkimuksensa ohessa Nousiainen on työstänyt Omnivore-nimistä mobiilioopperaa yhteistyössä Kansallisoopperan kanssa. Teoksen libretto on Jaakko Nousiainen käsialaa. Hän myös ohjaa oopperan. Oopperan musiikin on säveltänyt Miika Hyytiäinen.

Idean kännykkäoopperasta Nousiainen sai jo vuonna 2007 suurilla kännykkämessuilla pettyessään messuilla esiteltyihin sisältöihin. Ensi vuonna julkaistavan kännykkäoopperan tarkoituksena onkin saada oopperalle uusia kuuntelijoita aivan uudella alustalla.

Opiskelijat sisustivat sairaalaosaston

Sisustus- ja tekstiilimuotoilun maisteriopiskelijat Ulla Autio, Liisa Karppinen ja Anna Smeds ovat suunnitelleet osana opintojaan uuden ilmeen Lapin keskussairaalan päiväkirurgiselle osastolle. Uudisrakennettu osasto otettiin käyttöön lokakuun alussa.

Tunturikoivikko-niminen sisustussuunnitelma koostuu useista teoksista, mutta siitä huolimatta se on yksi yhtenäinen kokonaisuus, jonka visuaalinen harmonia jatkuu tilasta toiseen.

– Lähtökohtana oli hyödyntää Lapin luonnon voimaannuttavaa vaikutusta sekä hoivaympäristösuunnittelussa käytettävää Healing Space -teoriaa, joka korostaa tilan moniaistisuutta ja luonnon läsnäolon tärkeyttä, suunnittelijakolmikko kertoo.

Ideoinnissa olivat vahvasti mukana päiväkirurgisen osaston henkilökunta osastonhoitaja Marianne Jaakon johdolla sekä Lapin keskussairaalan suunnitteluylihoitaja Raili Valanne, arkkitehti Juhani Isopahkala ja sairaalan tekninen vastaava Rauno Karjalainen.

– Henkilökunta perehdytti meitä sairaalan toimintaan ja käytäntöihin, mikä auttoi meitä hahmottamaan kokonaisuuden aina käyttäjien tarpeista osaston toiminnallisiin vaatimuksiin asti, kolmikko kertoo.

Osastonhoitaja kiittelee sekä suunnitteluprosessia että lopputulosta.

– Ilmapiiri oli vapaa, ja meidän toiveemme ja ehdotuksemme tulivat hyvin kuuluiksi. Lopputulos ylitti odotukset: saimme jotain erilaista ja perinteisestä steriilivalkoisesta sairaalamiljööstä poikkeavaa. Rohkea värien käyttö miellyttää, Jaako sanoo.

Työtä ohjasi lehtori Pii Pырstöjärvi ja tutkimustaustan osalta professori Kristiina Hänninen. Suunnitelma toteutettiin yhteistyössä eri tahojen kanssa. Proto Design II -hankkeen Olli Nurmela ja hänen ohjauksessa ollut työssäoppija Ville Siivola osallistuivat materiaalien valintaan, valmistivat osan teoksista ja asensivat teoksia paikoilleen. Mukana olivat myös mm. Visual Norden, Kaiverruskallio, Lasi-Kaltio, Martela Oyj sekä Fabrica Oyj.

Suunto-opastekuvio johdattaa potilaan kulkua toimenpidepäivän aikana.

LIISA KARPPINEN

LIISA KARPPINEN

Valkoista väriä on käytetty talonpoikaisrokoon hengessä. Magneettitaulu kutsuu leikkimään.

LIISA KARPPINEN

Sairaalakaveri kulkee pienen potilaan mukana.

IRMA VARRIO

Palkitut (yläriivi) Heidi Sirviö ja Anurag Lehtonen, alarivi Eriika Heikkilä ja Erika Laine. Kuvasta puuttuu Heli Mikkonen, joka ei päässyt palkinnonjakotilaisuuteen paikalle.

Sosiaalityön ja kuntoutuksen opiskelijoita palkittiin

Sosiaalityön oppiainepooli on palkinnut Heli Mikkosen ja Eriika Heikkilän ansiokkaasta yhteiskunnallisesta vaikuttamistyöstä sekä Anurag Lehtosen, Erika Laineen ja Heidi Sirviön onnistuneista tutkielmista.

Sosiaalityön oppiainepooli (sosiaalityön, julkisoikeuden ja kuntoutustieteen oppiaineet) otti tänä syksynä käyttöön uuden opiskelijoiden palkitsemisjärjestelmän. Pooli jakaa lukuvuosittain palkinnot par-

haille kandidaatin- ja pro gradu -tutkielmille sekä vaikuttajapalkinnon yhteiskunnallisesti aktiiviselle opiskelijalle.

Palkintojen tarkoituksena on antaa positiivista kannustusta, kiinnittää huomiota yhteiskunnallisen aktiivisuuden tärkeyteen ja edistää opiskelijoiden kansainvälistymisen mahdollisuuksia. Palkinnot jaettiin ensimmäistä kertaa tänä syksynä.

Erytisopettajia valmistui pätevoittämiskoulutuksesta

Lapin opettajien pätevoittämiskoulutus-hankkeen kautta on valmistunut 21 erityisopettajaa. Valmistujaisjuhlaa vietettiin lauantaina 24. marraskuuta.

Kasvatustieteiden tiedekunnan koordinoiman hankkeen kautta uusia erityisopettajia valmistui koko Lapin alueelle: Rovaniemen lähialueiden lisäksi muun muassa Sallaan, Inariin, Utsjoelle, Sodankylään, Kemiin ja Kolariin. Opiskelijat olivat taustoiltaan joko luokan- tai aineenopettajia. Erytisopettajaksi pätevoittävät opinnot olivat laajuudeltaan 40 opintopistettä, ja ne kestivät työnt ohella vuoden. Koulutus to-

teutettiin Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksen tutkintovaatimusten mukaisesti yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksen ja EduCluster Oy:n kanssa.

ESR-rahoitteisen PÄTE 2 – Lapin opettajien pätevoittämiskoulutus -hankkeen tavoitteena oli antaa Lapissa toimiville opettajille mahdollisuus suorittaa erityisopettajan pätevyys, josta työmarkkinoilla on kysyntää. Hanketta rahoitti Euroopan sosiaalirahasto (ESR), ja rahoituksen myönsi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vuonna 2011.

APURAHAT

Heinisen tutkimusryhmälle apuraha Venäjältä

Yliopistonlehtori LASSI HEINISEN vetämä tutkimusryhmä on saanut venäläisen Valdai Discussion Clubin apurahan.

Heinisen vetämään kansainvälisen geopolitiikan tutkimusryhmään kuuluvat professori Alexander Sergunin Pietarin valtion yliopistosta ja tutkija Gleb Yarovoy Petroskoin valtion yliopistosta.

Hanke järjestää kaksi laajempaa seminaaria vuonna 2013, toisen Venäjällä ja toisen Suomessa.

Tutkimushanke kuuluu geopolitiikan ja turvallisuuden tutkimuksen kansainväliseen verkostoon, jonka toimintaa koordinoivat yhteistyössä Arktinen yliopisto ja Pohjoinen tutkimusfoorumi.

Heidi Lehtopuulle tutkijastipendi

Suomen Työsuojelurahasto on myöntänyt tutkija HEIDI LEHTOPUULLE vuoden työskentelyapurahan hallintotieteen väitöskirjan tekemiseen.

Lehtopuun tutkimuksen kohteena on työntekijöiden kokemuksellinen työn mielekkyys ja työn sisäinen palkitsevuus. Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää, mihin kaikkeen yksilön kokema työstä saatava sisäinen palkitsevuuden tunne kiinnittyy, miten se ilmenee ja mitä edellytyksiä sille on.

Tutkimus liittyy Lapin yliopiston ja Lapin sairaanhoitopiirin Inhimillisesti tehokas sairaala -tutkimus- ja kehittämishankkeeseen, jossa stipendin saaja on toiminut tutkijana.

Tutkimusapurahoja professoreille

Säätiöiden professoripooli on myöntänyt neljälle Lapin yliopiston professorille vuoden tutkimusapurahan, jonka avulla he voivat omistautua tutkimustyölle.

- **JAAKKO HUSA**, oikeuskulttuuri, Suomen Kulttuurirahasto
- **MERJA KINNUNEN**, sosiologia, Suomen Kulttuurirahasto
- **KAI KOKKO**, ympäristöoikeus, Jenny ja Antti Wihurin Rahasto
- **SUVI RONKAINEN**, tutkimusmenetelmät, Alfred Kordelinin Säätiö

Säätiöiden professoripooli on 17 säätiön yhteinen määräaikainen apurahapooli professoreiden tutkimusmahdollisuuksien lisäämiseksi.

Wihurin rahaston apurahat

Jenny ja Antti Wihurin rahasto on myöntänyt neljä apurahaa Lapin yliopistoon. Apurahat ovat suuruudeltaan yhteensä 69 000 euroa.

- **LAPIN YLIOPISTO** 20 000 euroa: Tieteidenvälisen Rovaniemi-ajatuspajan valmisteluun ja yhteydenpitoon sekä kansainvälisen Rovaniemi Open Assembly -tapahtuman järjestämiseen
- Taiteen maisteri **ASTA HUUTONEN-SUTTON** 22 000 euroa: Väitöskirjatyöhön Taide ja tiedostamaton. Semioottinen tapaustutkimus maalaamisen prosessista
- Taiteen maisteri **TERO MARIN** 11 000 euroa: Väitöskirjatyöhön Kosketusnäyttölliisten käyttöliittymien käyttö vanhuksilla
- Filosofian tohtori **MARJA TUOMINEN** ja työryhmä 16 000 euroa: Tutkimukseen Taide ja kulttuuri Lapin sodanjälkeisessä henkisessä ja materiaalisessa jälleenrakentamisessa.

Apurahoja oikeustieteen opiskelijoille

Suomalainen Lakimiesyhdistys ja K. G. Idmanin rahasto jakoivat Oikeuskulttuurin päivänä marraskuussa Säätytalossa palkintoja ja apurahoja.

- Tutkimusapurahan päätoimiseen väitöskirjatyöhön Lapin yliopistosta saivat oikeustieteen maisteri **KIRSI HUOTARI** rikosoikeuden väitöskirjatyöhön ja oikeustieteen maisteri **ANNIINA OKSANEN** ympäristöoikeuden väitöskirjatyöhön. Molempien apurahojen suuruus on 19 440 euroa.
- Oikeustieteen kandidaatti **PAULIINA RATILAINEN** sai 4 000 euroa hallinto-oikeuden väitöskirjatyöhön ja oikeustieteen maisteri **LAURA TARVAINEN** 2 000 euroa kansainvälisen oikeuden väitöskirjatyöhön.
- Oivallisten OTM-tutkielmien palkinnon (2 000 euroa) Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnasta sai oikeustieteen maisteri **JANNE KALLIOINEN** esineoikeuden tutkielmastaan.

Tiina Seppälälle Kordelinin säätiön apuraha

Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto on myöntänyt yhteiskuntatieteiden tohtori **TIINA SEPPÄLÄLLE** vuoden mittaisen post doc -rahoituksen, 26 000 euroa.

Seppälä tutkii kehitysprojektien vuoksi kodeistaan pakkosiirrettyjen ja

hädättyjen ihmisten kamppailua vallitsevaa kehityspolitiikkaa vastaan tarkastelemalla kansalaisliikkeiden toimintaa kahdessa Etelä-Aasian köyhimmistä kehitysmaista: Nepalissa ja Intiassa.

Tutkimuksen tavoitteena on osallistua kriittisesti kehityspolitiikasta käytä-

vään tieteelliseen keskusteluun tutkimalla kehitysprojektien negatiivisia vaikutuksia kehitysmaissa. Tutkimus pyrkii tarjoamaan välineitä ja vaihtoehtoja uudenlaisen – sosiaalisesti, kulttuurisesti ja poliittisesti kestävämmän – kehityspolitiikan luomiseksi.

Arktikumın juhlatiikka

Arktikum-talo juhli 20-vuotista taivaltaan erityisellä juhlatiikolla 26.11–2.12.2012.

Arktikumın 20-vuotiseen historiaan on mahdollista tutustua edelleen muun muassa erikoisnäyttelyssä Arktinen tieto – Pohjoinen muisti. Näyttelyssä esitellään Arktikumissa tehtävää monipuolista työtä, kuten tutkimusta, näyttelytoimintaa ja asiakaspalvelua.

Arktikum on suosittu matkailukohde ja nähtävyys. Talossa on vuoden 2011 loppuun mennessä vierailut 1,6 miljoonaa kävijää, joista noin puolet on ulkomaalaisia.

Talon historiaa käsitellään myös juhlatiikolla julkaistussa historiikissa, jonka on koontanut Esko Riepulana johdolla toimiva työryhmä.

TULOSSA

ROVANIEMI
DISSAIN
DESIGN
DESSINKI
WEEK 2013

MAAILMAN
POHJOISIN
MUOTOILUVIIKKO
18.–24.2.2013

Saamelaiset ja suvaitsevaisuus

Kasvatustieteiden tiedekunnan opetus- ja kasvatustieteen täydennyskoulutusyksikkö on saanut Opetushallitukselta rahoituksen Saamelaiset ja suvaitsevaisuus -koulutushankkeeseen.

Koulutushankkeen tavoitteena on lisätä opetustoimen henkilöstön tietoa saamelaisista ja sitä kautta lisätä suvaitsevaisuutta sekä vähentää ennakkoluuloja saamelaisia kohtaan. Hankkeessa perehdytään saamelaisyhteiskuntaan ja -kulttuuriin sekä sitä koskevaan tieteelliseen tietoon.

Hankkeen kouluttajina toimivat muun muassa Oulun yliopiston Giellagas-instituutin professori Veli-Pekka Lehtola, Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan saamelaisoikeuden tutkijat, Piia Nuorgam ja Anne Nuorgam sekä yliopistonlehtori, oikeustieteen tohtori Nils-Johan Päiviö Sámi allaskuvlasta ja Tromssan yliopistossa oikeustieteen tohtoriksi väitellyt Mattias Åhrén.

Hankkeen ensimmäinen koulutusosio järjestettiin marraskuun lopulla. Koulutus jatkuu keväällä 2013.

www.ulapland.fi/ktk/taydennyskoulutus

Sisustus- ja tekstiilimuotoilun opintoja Inarissa

Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa Inarissa on tarjolla keväällä 2013 sisustus- ja tekstiilimuotoilun opintoja. Opintojen sisältö on Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan opintosuunnitelman mukainen.

Opinnot sisältävät tekstiilisuunnittelun ja digitaalisen suunnittelun kurssit. Tekstiilisuunnittelun kurssilla ideoidaan ja luonnostellaan erilaisiin käyttötarkoituksiin soveltuvia pintoja, tekstiilejä ja tekstiilituotteita. Digitaalisen suunnittelun kurssilla opetellaan hyödyntämään digitaalista kuvankäsittelyä tekstiilisuunnittelussa.

Opettajina toimivat Piia Pirstöjärvi ja Emmi Harjuniemi taiteiden tiedekunnasta. Opetus alkaa 11.–12. tammikuuta, ja opintojen laajuus on yhdeksän opintopistettä. Opinnoista vastaa DAVVI-koulutushanke.

www.ulapland.fi/davvi

VARPU HEISKANEN

SOILI NYSTÉN-HAARALA
KAUPPAOIKEUDEN
PROFESSORIKSI

Rehtori Mauri Ylä-Kotola on nimittänyt kutsusta oikeustieteen tohtori Soili Nystén-Haaralan kauppaoikeuden, erityisesti Venäjän kauppaoikeuden professorin tehtävään oikeustieteiden tiedekuntaan 1.1.2013 lukien.

Soili Nystén-Haarala on suorittanut oikeustieteen tohtorin tutkinnon Lapin yliopistossa 1998. Helsingin kauppakorkeakoulun kansainvälisen kauppaoikeuden dosentiksi hänet nimitettiin 2000 ja Lapin yliopiston Venäjän oikeuden dosentiksi 2006.

Työurallaan hän on työskennellyt Vaasan korkeakoulun oikeustieteen assistenttina ja julkisoikeuden yliassistenttina 1984–1988. Lapin yliopistossa hän on työskennellyt assistenttina, yliassistenttina sekä apulaisprofessorin ja professorin virkojen hoitajana 1988–2005. Suomen Akatemian tutkimusassistenttina hän on työskennellyt 1989–1991. Itä-Suomen yliopiston siviilioikeuden professoriksi hänet nimitettiin 2005.

ARTO LIITI

RIITTA BRUSILA
KANSAINVÄLISEEN
TYÖRYHMÄÄN

Professori Riitta Brusila on kutsuttu mukaan kansainväliseen työryhmään suunnittelemaan visuaalisen viestinnän alalle kestävän kehityksen mukaista standardia.

Standardi tulee sisältämään koodiston, jonka avulla voidaan luokitella suunniteluprosesseja ja tuotteita sekä myöntää niille anomuksen perusteella kestävän kehityksen mukainen sustainable design -standardistatus. Standardoinnin avulla on tarkoitus vahvistaa kestävän kehityksen mukaista visuaalista suunnittelua.

Työryhmä nimettiin kahdeksi vuodeksi. Työryhmässä on yhteensä 18 jäsentä eri puolilta maailmaa. Työryhmä kuuluu graafisen suunnittelun maailmanjärjestön Ico-gradan alaisuuteen. Järjestön päämaja sijaitsee Montrealissa Kanadassa.

ARTO LIITI

ANNELI POHJOLA
SUOMEN AKATEMIAN
TERVEYDEN TUTKIMUKSEN
TOIMIKUNTAAN

Valtioneuvosto on nimittänyt sosiaalityön professori Anneli Pohjolan Suomen Akatemian terveyden tutkimuksen toimikunnan jäseneksi kolmivuotiskaudeksi 2013–2015.

Terveyden tutkimuksen toimikunta päättää tutkimusrahoituksesta omalla toimialallaan. Toimikunta tukee monipuolista huippututkimusta ja tutkimusta, jolla on edellytykset kehittyä sellaiseksi. Se arvioi tutkimuksen korkeatasoisuutta tieteellisen kriteerein ja vertaa sitä kansainväliseen tasoon. Lisäksi erityistä huomiota kiinnitetään nuorten lupaavien tutkijoiden tunnistamiseen ja tukemiseen.

TIETEEN PÄIVÄT
VETENSKAPSDAGARNA
www.tieteenpaivat.fi

Tieteen päivät Rovaniemellä

Suomen Kulttuurirahasto ja Tieteen tiedotus ry ovat myöntäneet yhteensä 20 000 euroa Lapin yliopiston viestintäpalveluille Tieteen päivien järjestämiseksi Rovaniemellä syyskuussa 2013.

Tieteen päivät on suurelle yleisölle suunnattu, eri tieteenaloja luotaava tiede- ja taidetapahtuma. Rovaniemen ohjelma koostaan Helsingin Tieteen päivien viisipäiväisestä ohjelmakokonaisuudesta, jota täydennetään Lapin yliopiston tutkijoiden

puheenvuoroilla. Tieteen päivien 2013 teemana on Kriisi – uhka ja alku.

Rovaniemellä ohjelmassa on luentoja, keskusteluja ja väittelyitä. Päivillä pohditaan muun muassa rakenteiden murroksia, inhimillisen kulttuurin kriisiä, luontoa murroksessa, kriisien tutkimusta ja hallintaa sekä luovuutta ja uuden keksimistä.

Tapahtuma on kaikille avoin, ja se järjestetään Rovaniemi-päivien yhteydessä syksyllä 2013.

Eriarvoisuuden jäljillä

Tutkijana on aikaa osallistua tutkimuspäiville. Osallistuin projektini kanssa Sosiaalipolitiikan päiville Jyväskylän yliopistossa lokakuun lopulla. Siellä puhuttiin eriarvoisuudesta, oikeudenmukaisuudesta, luokkaeroista, sukupolvista ja sukupuolesta. Yleisesitelmien jälkeen mielessä vilisi asioita, ja kuten aina, jotain ymmärsin, jotain en. Oli siis kahvin paikka.

Istahdin ystävällisen oloisen naisen pöytään, joka esittäytyi Leena Viinamäeksi ja kertoi väitelleensä Lapin yliopistossa. Löysimme nopeasti samoja näkökulmia konferenssissa puhuttuihin teemoihin. On varmaankin niin, että työväenluokkaiset perheet saavat yhteiskunnalta pal-

jon vähemmän irti kuin keskiluokkaiset perheet. Lisäksi ihmettelimme kuin yhdestä suusta, miksi ei juurikaan puhuttu siitä, miten eri asemassa ihmiset ovat asuinpaikkansa mukaan.

Elämyksellisesti ja kokemuksellisesti ihmiset saavat yhteisöstään ja ympäristöstään varmaankin irti eniten silloin, kun asuvat siellä, missä haluavat asua, mutta tarjotaanko heille yhdenvertaisesti sosiaalipalveluja? Miten yhteiskunnallinen infrastruktuuri eri paikoissa toimii? Löytyvätkö kaikille poliisit, lääkärit, kodinhoitajat ja muut tärkeät ammattilaiset? Onko demokraattinen hyvinvoinnin turvaaminen sitä, että turvataan hyvinvointi ja mahdollisuus työllisyyteen 80 prosentille suomalaisista?

Kahviparlamenttimme käsitteli kriittisesti monia yhteiskunnallisia rakenneuudistuksia. Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudenaikaisessa järjestämisessä ei tunnuta pääsevän alkua pidemmälle, ja lappilaisesta näkökulmasta alueellinen eriarvoisuus vaikuttaa valitettavasti osin säilyvän (tietyillä poliitikoilla kun näyttäisi oma oikeassa olemisen tarve ylittävän tuhansien ihmisten tarpeet). Kuntien yhdistäminen ja harventaminen ovat varmasti paikallaan, mutta kahviparlamentaarikkoina toivoimme sitä, että Suomea voitaisiin edelleenkin suhteellisen turvallisesti asuttaa siellä täällä. Ettei ihan joka toisen tarvitsisi asua kehä kolmosen sisäpuolella.

Itse olin konferenssin jälkeen erityisen kriittinen sellaista käytäväkeskusteluissa havaitsemaani sävyä kohtaan, jolla naisista tehdään ikään kuin yhteiskunnan voittajia. Selitys oli, että miesten tulevaisuudesta on oltava huolissaan työllisyyden, sen myötä eläkkeiden ja tietysti terveyden kannalta. Toivoin ymmärtäneeni jotakin väärin. Entäpä miten on omistamisen laita? Tai millaista palkkatyötä naiset itse asiassa tekevät? Entä palkaton hoivatyö? Voimemeko ajatella vain omaa lähipiiriä vai pitäisikö meidän tutkijoina huomioida globaali ulottuvuus? On oikein ja kohtuullista olla miehistä huolissaan, ja esimerkiksi näin tekee SAK uusimmissa painotuksissaan, mutta ei kai tämä huoli tee naisista voittajia.

Mainiota, että miehetkin kelpaavat sukupuoleksi tutkimuksessa. Kahtiajaosta voisi silti pyrkiä eroon. On miehiä ja miehiä, naisia ja naisia. Ehkä kyse onkin itse kahtiajaon vastustamattomuudesta eli puhumme turhan helposti nuorista ja vanhuksista, kansalaisista ja syrjäytyneistä, yrittäjistä ja palkkatyöläisistä toistensa vastakohtina. Joka tapauksessa tuntui siltä, että tiede taas hieman edistyi.

LAPIN YLIOPISTO TOIVOTTAA

Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

PL 122 • 96101 ROVANIEMI

Sopimus 881414

Master Your Own Future

International Master's Degree Studies
at the University of Lapland 2013

Master's Degree studies starting in Autumn 2013

Audiovisual Media Culture
Clothing Design
Comparative Social Work
Industrial Design
Media Education
MICLaw: Master of International
and Comparative Law

Application period:

December 3rd, 2012 – January 31st, 2013

Find out more about studies, eligibility
criteria and application process at
www.ulapland.fi/admissions

For the North – For the World

UNIVERSITY OF LAPLAND
LAPIN YLIOPISTO

www.ulapland.fi